ტრადიციათა აღორძინების საზოგადოების დამოუკიდებელი გაზეთი

№ 9(21) ✤ სექტემბერი
1999 წელი
ფასი 50 თეთრი

დავითის ღვაწლით გელათი აწ წინამდებარე არს ყოვლისა აღმოსავლისა მეორე იერუსალემად, სასწავლოდ ყოვლისა კეთილისად მოძღურად სწავლულებისად, სხუად ათინად, ფრიად უაღრესს მისსა".

2 **ბანჯული გვირგვინოსანი**

ისტორია

4 **„სული მართალი და წრფელი გული“**

მოლვაწე

7 **გამზირი ჩემი**

პრობლემები

10 **სადაურსა სად წაიყვან...**

ბიოგრაფია

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ტანჯული გვირგვინოსანი

სოლომონ მეორე

საოცრად ჰგავს ერთმანეთს ორი ქართველის — იმერეთის უკანასკნელი მეფის, სოლომონ მეორის (დავით არჩილის ძე) და ალექსანდრე ბატონიშვილის, ცხოვრების ბედი. ორივემ ტანჯვა-წვალებით განვლო ცხოვრების გზა. სოლომონ მეორე ენერგიულად იბრძოდა დასავლეთ საქართველოს გაერთიანებისათვის, ხოლო ალექსანდრე ბატონიშვილი, ქართლ-კახეთის რუსეთთან შეერთების შემდეგ, აქტიურად იბრძოდა სამეფოს ალსადგენად და სათავეში ედგა 1812 წლის კახეთის აჯანყებას.

დღეს გვინდა ერთ-ერთ მათგანზე ვისაუბროთ და თქვენი ყურადღება იმერეთის მეფე სოლომონ მეორეზე შევაჩეროთ, რომლის ტრაგიზმით სავსე ცხოვრებას უძღვნა მეტად საინტერესო ნარკვევი ცნობილმა ქართველმა მწერალმა დავით კასრაძემ.

სოლომონ პირველის გარდაცვალების შემდეგ, მეფე ირაკლის სურვილის თანახმად, მეფემ ტახტი და გვირგვინი უანდერძა, თავის ძმისწულს დავითს არჩილის ძეს, ანუ გვირგვინის ქვეშ სოლომონ მეორედ წოდებულს. მაგრამ უწლოვნობა გახდა მიზეზი ალრეულობისა და შფოთვისა. სასახლის წარჩინებულნი გვარნი, იმერეთის მაღალი წოდება ერთხმად მოითხოვდნენ, რომ გამგებელი დროებით „ჰასაკში მოსული“ ყოფილიყო. ასეთად აღმოჩნდა მეორე ბატონიშვილი, ისიც დავითი, მაგრამ ძე გიორგისა (მეორე ძმისწული სოლომონ I-ლისა). მის ტახტზე დამკვიდრებას რუსებმაც შეუწყვეს ხელი, მან პეტროგრადში ეკატერინე მეორესთან ელჩები აფრინა და ითხოვა მისგან შეწყნარება და მფარველობა. ძნელი არ იყო გამოსაცნობად, თუ საითკენ იყო გადახრილი ეს პიროვნება, დროებითი გვირგვინოსანი.

პაპუნა წერეთელმა, რომელიც მხარს პატარა დავითს უჭერდა, პირველმა აღმართა მახვილი დროებითი მეფის წინააღმდეგ. ახალციხის ფაშას გააგებინა საქმის ვითარება და დახმარება სთხოვა. ფაშას იამა კიდეც ძმათა შორის განხეთქილება და საკმაო ძალებიც მიაგება პაპუნას, მაგრამ ამბოხებულები დამარცხდნენ, მეფე თავისი ამალით ახალციხის ფაშას შეაფარებს თავს.

რუსეთის მთავრობა კარგად ხედავდა, თუ რა მშფოთვარი სული იზრდებოდა პატარა დავითის სახით. ამიტომ იწყებს დროებითი მეფის ტახტის ხელოვნურად განმტკიცებას, რადგან იმედი აქვს, რომ მისი წყალობით შეძლებს იმერეთის სამეფოს ხელში ჩაგდებას. რუსეთის მიერ დაგებულ არცერთ მახეში არ ებმება პატარა დავითი და 1790 წელს, მეფე ირაკლის დახმარებით ჩამოაგდებს მეტოქეს და სკიპტრას აიღებს, სოლომონ მეფის სახელით. ტახტ დაკარგული მეფე ოსმალეთში გარბის და ხუთი წლის განმავლობაში იბრძვის ტახტისთვის, მაგრამ ბოლოს იძულებულია შეურიგდეს კანონიერ მეფეს და ნიშნად შერიგებისა, მძევლად გაუგზავნოს პირმშო კონსტანტინე ბატონიშვილი, რომელიც მუხურის ციხეში იქნა დამწყვდეული.

სოლომონ მეფე, რაც ასაკში შედიოდა, მით უფრო რწმუნდებოდა, რომ რუსეთთან კავშირი მაინცა და მაინც სახარბიელო არ უნდა ყოფილიყო, მართალია გული ეთანაღრებოდა, მაგრამ მაინც მეფე ირაკლის მიხედვით მოინდომა თავისი სამეფოც რუსეთის მფარველობის ქვეშ შეეხიზნებინა. სოლომონი მალე მიხვდა, რომ რუსეთი ბინძურ თამაშს ეწევა საქართველოსა და ოსმალეთთან. ამიერიდან რუსეთს ცერად დაუწყებს ყურებას და საკუთარი თავის გარდა ალარავის ენდობა.

მეფე ირაკლის სიკვდილის შემდეგ... ტახტის მემკვიდრემ გიორგიმ, მალე განუტევა სული, საუკუნოებრივმა სენმა უმალ იჩინა თავი. ატყდა შფოთი ბატონიშვილთა შორის, თუ ვის რგებოდა ტახტი. მემკვიდრედ დავითი, პირმშო მეფე გიორგისა გამოდიოდა. მაგრამ მის ბიძებს ეს არ მოსწონდათ. ამ დროს. სოლომონ მეფე შეუდგა ძალთა შეკრებას, მისი სურვილი იყო დასავლეთ საქართველოს გაერთიანება, მაგრამ შურმა და მტრობამ ერთის მხრით, ხოლო მეორეთი წმ. ანნას

მეფე ერთგვარს სასოწარკვეთილებას მაშინ უფრო მიეცა, როდესაც კავკასიაში მთავარმართებლად ციციანოვი დაინიშნა. ქართველად დაბადებული, რუსზე რუსი იყო გონებით, ქართველთ მისგან ქართული არასოდეს გაუგონიათ. იგი სასტიკი იყო ყველა ურჩობისთვის, დევნიდა და ავიწროებდა მეფე სოლომონსაც.

ორცეცხლშუა ჩავარდნილი მეფე მოლაპარაკებას გამართავს ციციანოვთან 19 აპრილს, 1804 წელს, მაგრამ მალე გამოირკვევა, რომ შეურიგებელი მარად შეურიგებელია. ციციანოვმა დაუყოვნებლივ ჯარები გაგზავნა იმერეთის სხვადასხვა კუთხეში, რათა თავადაზნაურობა და ხალხი რუსეთის ერთგულებაზე დაეფიცებინა. სასოწარკვეთილებაში ჩავარდა სოლომონი. იგი ხელმეორედ ინახულებს ციციანოვს 25 აპრილს. მიიღებს ამ გარუსებული გენერლის წინადადებას და იმერეთის სამეფო რუსეთის ოლქად გამოცხადდება.

ციციანოვის სიხარული დიდხანს არ გაგრძელებულა, ქედმოხრილი სოლომონი მხოლოდ გარეგნულად აცხადებდა მორჩილებას. ვერაფერმა ვერ წააცდინა და ვერ მოხიბლა მისი მეფური სიამაყე და თავისუფლებისადმი მისწრაფება.

მალე ორბელიანი რუსი ჯარებით მოემართება სოლომონ მეფის წინააღმდეგ. მეფე მთებში გაიხიზნება და იქიდან ააჯანყებს თავის ქვეშევრდომთ. ამასთანავე, სპარსეთისკენ და ოსმალეთისკენ სწრაფმსრბოლებს გზავნის, რათა დახმარებოდნენ რუსთა გარეკვაში. დიპლომატიური მოლაპარაკების დასასრულს, სოლომონმა წარმოსთქვა: „ჩამოგვაშორეთ, თვითონ ეგენი გავიდნენ ჩვენი მიწა-წყლიდან და მე გაჩვენებთ, თუ როგორ შეგვეძლება ჩვენი თავის მოვლა და პატრონობა“.

ორბელიანი მოუძღვოდა ჯარს საქართველოს წინააღმდეგ, სოლომონს ისევ იარაღისთვის უნდა მოეკიდა ხელი, დაიწყო მზადება. ექვსი ათასი შეიარაღებული ერთგული ამოუდგა მეფეს მხარში. ფიცით, ქუდის სროლით და ხმლების წკრიალით მოითხოვა რუსთა წინააღმდეგ გალაშქრება. იმ დროს ექვსი ათასი კაცი მეტად დიდ ძალას წარმოადგენდა, რადგან რუსი გენერლები ორ-ორი პოლკით კმაყოფილდებოდნენ ქალაქების დასაპყრობად. იმედ მოცემული მეფე ახლა ახალციხისკენ გაემართა, რათა ზურგი გაემაგრებინა. მისი მარჯვენა ხელი ქაიხოსრო წერეთელი და სეხნია წულუკიძე აჯანყების ცეცხლს ანთებდნენ მთელს იმერეთში.

ამბოხებამ იფეთქა. 5 ივლისს, 1809 წელს აჯანყებულებმა კუდით ქვა ასროლინეს კლუდუნში მდგარს დონის ყაზახებს... ამ გარემოებამ ფრიად შეაფიქრიანა გენერალი ტორმასოვი. ნახა ძალით დამორჩილება ძნელი და სახიფათო გზა იყო, ისევ დიპლომატიურ ხრიკებს მიმართა რუსეთის მთავრობამ, მაგრამ ვერაფერს გახდა. ისევ დაიწყო ბრძოლა. ბევრი მარცხი მიაყენა სოლომონმა რუსთა მხედრობას. ვინ იცის, იქნებ გამარჯვებული დარჩენილიყო, მაგრამ... ჩვენი ისტორია ხომ სულ ასეთია, რომ ქართველივე ანგრევს ქართველის ნაშენს. სოლომონი დამარცხდა ქართველთა მიერვე.; საკმარისია გავიხსენოთ მის დასაჭერად წამოსული ორბელიანის გარდა სამეგრელოს ორი რაზმი ლევან დადიანის წინამძღოლობით, გურულთა მილიცია, მამია გურიელის მეთაურობით, ამავე ლაშქრობაში მონაწილეობას იღებდნენ ქართლ-კახელები., მაიორ კალატოზიშვილისა, შტაბს კაპიტან სალინაშვილის მეთაურობით და სხვა. აი, ამ შეერთებულმა ძალამ შეკეტა სოლომონი ხონის ღელეში, სახელდობრ, ვარციხეში. ტანჯულს მეფეს ერთგულნი ყმანი ნელ-ნელა შორდებოდნენ. გაიმართა კვლავ დიპლომატიური მოლაპარაკება, წყალობას

სურათი გადაღებულია 1916 წელს.
საფლავთან დგანან: ი. ბოლქვაძე, ა. ანთაძე, ვ. დანელია, კ. გვასალია და გ. სანაძე.

პირდებოდნენ, პატიებას. მან უ
მოდ შეურაცხყოფილად იგრ
თავი და დესპანთ აღელვებ
შეეკითხა: რაო, რაო? საცხოვ
ბლად წავიდე? იქ, სადაც რუ
ჯარი დგას? შეუძლებელია!“

რუსებმა სოლომონის ერთგუ
ყმები გადაიბირეს, მეფე დაობლ
დარჩა მხოლოდ სოლომონ ლიონ
და ბატონიშვილი კონსტანტინე.
საბოლოოდ შეურიგდა იმ აზრ
რომ გაბრძოლება ამაოდ ჩაუვლი
და აი, 12 მარტს 1810 წელს
ნებდა რუსთა მხედრობის წ
მძღოლს პოლკოვნიკს სიმონოვ
რომელიც დაპირდა არ დაგატყ
ვებთ და მეფურ ღირსებას ხელ
ხლებელს დაგიტოვებთო, მაგრამ
თავისი პატიოსანი სიტყვა გასტ
და გენერალ ტორმასოვს მეფე, რ
გორც „სახელოვანი ტყვე“, ისე
დასცა. უზომოდ შეწუხდა მეფე,
მისი ცოცხლად დამარხვა იყო. ერ
საფიქრალი რჩებოდა, ტყვეობისთ
თავი დაელწია. მისმა ერთგულ
ყმებმა ყველაფერი ილონეს და იხს
ბატონი შერცხვენისაგან. ეს იყო
მაისს, 1810 წელს.

გენერალმა გზები შეკრა,
გრამ ვერას გახდა, მეფე უ
სამშვიდობოს გავიდა. აუარებე
ხალხი დაისაჯა, ყველას თავი
აგდებინეს, ვიზედაც კი ეჭვი
იტანეს.

მეფეს თრიალეთის კალთებ
ლეკთა რაზმი შემოეყარა და მა
თანხლებით სოფელ კოტელში ი
ხულა ალექსანდრე ბატონიშვილ
ორივემ იმერეთში დაიწყეს წერ
ლების წერა აჯანყების მოსახ
ნად, რომელსაც აგზავნიდნენ იმ
რეთის ყოველს კუთხეში. მათი ბე
უკვე გადაწყვეტილი იყო, ძალი
ცოტალა დარჩა მომხრე. მეფე ს
ლომონი იძულებული გახდა ოსმ
ლეთში გადაკარგულიყო.

პირველად იგი ახალციხეს ეწვი
შემდეგ აზრუმს, 1812 წელს კი ტრ
პიზონს გაემგზავრა. აქ ამ დრო
გუბერნატორად იყო დანიშნული
რთველი მაჰმადიანი, აჭარელ
ოსმან-ფაშა. მას თანამშრომლად სუ
ბათუმელი ქართველი მაჰმადიანე
ჰყავდა. ოსმან-ფაშა სიხარულით შ
ეგება მეფეს, ალლუმიც გამართ
საერთო დღესასწაულში უცხოელ
ბიც მონაწილეობდნენ. მისი გან
ყრელი მეგობარი გახდა საფრანგ
თის ელჩი, ნაპოლეონის აგენტ
სოლომონ მეფე მალე სახელს გ
ითქვამს, რომ თვით სულთან მ
ჰმუდ მეორის ყურადღებას დაიმს
ხურებს. რაც დრო გადიოდა, ს
ლთანს სოლომონი უფრო უყვ
რდებოდა და მისი რჩევით, იმერ
თისკენ გამოეშურა, მაგრამ ნახ
რომ ძველს არწივთ თვით ს
რვილი განთავისუფლებისა ჩაჰკვდ
მოდათ, უზომოდ შეწუხდა, მიხვდ
რომ დამარცხდა, ეს დამარცხებ
კი რუსთა მახვილზე უმწვავესი იყ
ჩაჰქრა იმედის ცელქი სხივი.

7 თებერვალს, 1815 წელს ჯ
რაც ჭაბუკი, სულ ორმოცდაორ
წლის ვაჟკაცი, შავ სამარეს ამო
ეფარა. იგი დაკრძალეს ტრაპიზო
ნში ბერძენთა ნისის ეკლესი
ეზოში, შესასვლელთან.

1916 წლის, 16 აპრილს საფლავ
მოინახულეს ქართველებმა და პრ
კლისი გადაიხადეს.

დავით კასრაძ

ნარკვევი გამოქვეყნდა 1916 წ.
გაზეთ „საქართველოში“.

მასალა მოამზადა „მეფეთუბნის
რედაქციამ

ეროვნული ბიბლიოთეკა

წმინდა მოწამენი

შუშანიკი. ქართლის პიტიახშის არსქენის მეუღლე, გაემიჯნა მარს, რომელმაც ცეცხლთაყვანი-მცემლობა მიიღო. ვარსქენმა იგი აპყრობილეში ჩასვა და სტანჯა ვიდი წლის მანძილზე. V საუკუ-ის მეორე ნახევარში.

რაჟდენი. გაქრისტიანებული პარსი ვახტანგ გორგასალის თა-ამოლვაწე. ტყვედ ჩაუვარდა ირა-ელებს. შაჰმა მოსთხოვა ქრისტი-ნობის უარყოფა. უარი სთქვა იუხედავად ტანჯვა-წამებისა. გა-ასცეს წრომში დაბანაკებულ ირა-ელებს. დასაჯეს სიკვდილით, ძე-ზე გააკრეს და ისრები დაუში-ეს. დაახ. 457 წ.

ევსტათი მცხეთელი. სპარსელი ოგვის შვილი — გვირობანდაკი. ოინათლა ქართლში და ეწოდა ვსტათი. მარზპან ვეჟან ბუზმი-რმა მოსთხოვა ქრისტიანობის უა-რყოფა. ვერ დაითანხმეს და თავი ოკვეთეს. დაახ. 550 წ.

აბიბოს ნეკრესელი. საეკლესიო ოღვაწე. ერთი ასურელი მამათა-ანი. განაგებდა ნეკრესის საეპი-კოპოსო კათედრას. გააქრისტი-ნა არაგვისპირის მთიელი კახე-ლები. მოსპო ნეკრესთან სპარსთა საგზებელი, რისთვისაც მარზპანის ბრძანებით ჩაქოლეს. დასაფლავებულია სამთავროში (მცხეთა), VI საუკუნის დამლევი.

აბო თბილელი. არაბი. ქართლის ერისთავის ნერსეს მსახური. ნერსეს გაჰყვა ხაზარეთში და მიიღო ქრისტიანობა. არაბებმა მოსთხოვეს გამაჰმადიანება, მაგრამ უარყო, თავი მოჰკვეთეს თბილისში. 786 წ.

არჩილ სტეფანოზის ძე. ქართლის ერისმთავარი. ჯუანშერის მატიანეში იჯსენიება მეფედ. იძულებით მოუნათლავს ნუხპატელები. არ მიიღო არაბთა დიდება და პატივი, არ უარყო ქრისტეს რჯული და წამებით მოკლეს. VIII ს.

დავით და კონსტანტინე. არგვეთის მთავრები მხეიძეთა გვარიდან. გმირულად ებრძოდნენ მურვან ყრუს. არაბებმა მოწამებრივი სიკვდილით დასაჯეს, ქართველებმა მათი გვამები დაკრძალეს მდ. წყალწითელას ნაპირზე, სადაც

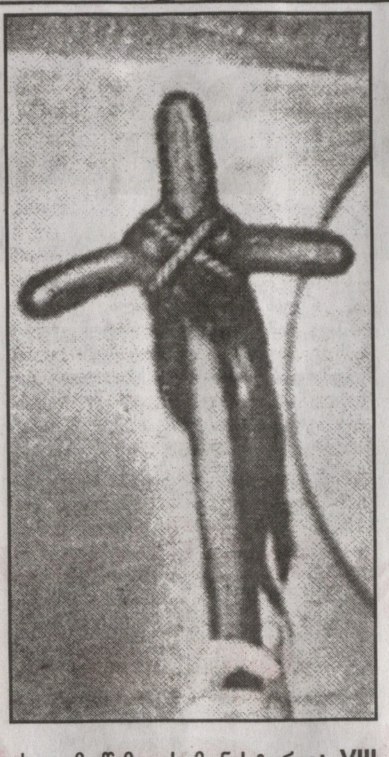

ახლა მოწამეთას მონასტერია: VIII ს. პირველი ნახევარი.

კონსტანტი კახი. ქართველი ერისთავი. იბრძოდა ბუღა თურქის წინააღმდეგ. ქრისტიანული სარწმუნოებისათვის თავდადებული პატრიოტი. არ უარყო ქრისტიანობა და თავი მოკვეთეს 853 წ.

შალვა ახალციხელი (შავლეგო). სახალხო გმირი, თამარ მეფის ლაშქრის გამოჩენილი მეომარი, ჯალალ ად-დინმა მოსთხოვა ქრისტიანობის უარყოფა, მაგრამ საწადელს ვერ მიაღწია, რის გამოც სიკვდილით დასაჯეს. 1225 წ.

ლუკა იერუსალიმელი მუხაისძე. იერუსალიმის ჯვრის ქართული მონასტრის წინამძღვარი, ჯვრის მონასტერი მამლუქებმა მიიტაცეს და იგი სიკვდილით დასაჯეს. 1273 წ.

ნიკოლოზ დვალი. ოსი, სოფელ წაიდან. ბერად იყო კლარჯეთში, შემდეგ იერუსალიმში. დევნიდნენ ქრისტიანობის ქადაგებისა და მაჰმადიანთა რჯულის გმობისათვის. ამირა დენგიზმა აწამა და თავი მოჰკვეთა 1314 წ.

წმ. დედათა. ქვაბთახევის მონასტერში წამებულები თემურ-ლენგის დროს. 1386 წ.

ლუარსაბ II. ქართლის მეფე. 1614 წ. შაჰს ეახლა, რათა ქართლი აოხრებისაგან ეხსნა. შაჰმა იგი ირანში წაიყვანა და ციხეში დაამწყვდია. გამაჰმადიანებაზე უარი სთქვა და შაჰის ბრძანებით შირაზის ციხეში საბლით მოაშთვეს.

წმ. 6.000 მოწამენი. დავით გარეჯის უდაბნოში შაჰ-აბასის მიერ მოწყვეტილნი. 1616 წ.

ქეთევან დედოფალი. კახეთის მეფის დავით I მეუღლე, უარი თქვა გამაჰმადიანებაზე და შაჰ-აბასმა საშინელი წამებით მოკლა 1624 წ.

ბიძინა ჩოლოყაშვილი, შალვა და ელიზბარ ქსნის ერისთავები. კახეთის 1659 წლის აჯანყების მეთაურები. აჯანყების ჩაქრობის შემდეგ, ქვეყნისათვის მტრის ახალი შემოსევა რომ აეცილებინათ, შაჰს ეახლნენ. არ უარყვეს ქრისტეს რჯული. შაჰმა ისინი განჯის ხანს გადასცა და მან კი იმ თურქმანულ ტომებს, რომლებიც კახეთის აჯანყების დროს ამოწყვიტეს. ქართველი გმირები წამებით დახოცეს. დაკრძალულნი არიან იკორთის მონასტერში.

სალომე ქართველი. აწამეს სპარსელებმა. XVIII ს.

თანამედროვე ათონელი ბერების დარიგებანი

ბერი ამფილოხი

ბერი კუნძულ პატმოსიდან (1889-1970), დაიბადა კუნძულ პატმოსზე, 16 წლისა წმ. მოციქული იოანე ღვთისმეტყველის მონასტრის მორჩილი გახდა. 1935 წლის ილუმენად აირჩიეს. ეწეოდა ფართო სასულიერო და საზოგადოებრივ მოღვაწეობას.

II

სიყვარული

ბერი ამფილოხი გვეუბნება: „შეიყვარე ის ერთადერთი, რათა შეგიყვაროს ყველამ. არა მხოლოდ ადამიანს ეყვარები, არამედ – პირუტყვსაც, ვინაიდან ღვთის მადლი, როცა ის გარეთ გამოდის, აელექტროებს და თავისკენ იზიდავს იმას, რაც მის წინაა. მაგრამ შენ არა მარტო ეყვარებით, არამედ პატივსაც მოგაგებენ, ვინაიდან შენში გამოისახება უმანკო ხატი მისა, ვისაც შეიყვარებ და ვის მსახურიც იქნები“.

ბერი ამფილოხი იმ სიყვარულზე, რაც უნდა გვქონდეს ქრისტეს პიროვნებისადმი, ამბობდა შემდეგს: „როცა ჩვენს გულში ქრისტეს სიყვარული არ არის, მაშინ სრულიად უძლური ვართ და ვემსგავსებით ხომალდს, რომელსაც ძრავების საწვავი გამოელია“ და დაუმატა: „ყოველთვის სიყვარულით მოვიგონოთ ქრისტე, და მაშინ ჩვენი გული ათრთოლდება სიხარულისაგან.

სიყვარული ქრისტიანის არსია. ბერი ამფილოხი ამბობდა: „ქრისტეს პიროვნება უნდა გვიყვარდეს. ეს სიყვარული აუცილებელია სულისათვის. და სიყვარული ღვთის ქმნილებისადმი: ცხოველისადმი, ხისადმი, ყვავილისადმი, ფრინველისადმი და, უპირველეს ყოვლისა, ღვთის სრულყოფილი ქმნილებისადმი – ადამიანისადმი“.

ბერი გვირჩევდა: „ჩემო შვილო, დე, შენს გულს მარად აღანთებდეს ზეციური სიყვარული, და ეს სიყვარული განხორციელდეს მხოლოდ მაღალ და ღვთიურ სურვილებში. მაშინ მოისმენ უფლის სალმრთო საუბარს, უფლისა, რომელსაც თაყვანს სცემ და, რომელიც მოხარული შენთან საუბრისა. მაშინ შენი გული მისი ტახტია, და გულს უნდა გაუფრთხილდე, როგორც წმინდა ნაწილს.

ბერი ამფილოხი ამბობდა: „იმისათვის გაჩნდი, რომ მიყვარდეს, მნიშვნელობა არ აქვს ვინ არის ის, თურქი, თეთრი თუ შავი. ყოველ პიროვნებაში უფლის ხატს ვხედავ და მზად ვარ, ამ ხატისთვის სიცოცხლე გავწირო.

II

ლოცვა

ბერი ამფილოხი გვასწავლიდა: „ლოცვა, რომელიც სურლდება გულმხურვალეა, კრძალვით და რწმენით, სიკეთის მომტანია. ეშმაკი სხვადასხვა საშუალებით ებრძვის მლოცველს, ხოლო ვინც არ ლოცულობს – უყვარს. ლოცვით ადამიანი ღმერთს ესაუბრება და ევედრება, თხოვს სიკეთეს და შველას. მლოცველს მორჩილება უნდა ჰქონდეს.

ბერი ამფილოხი ამბობდა: „უსიყვარულოდ ლოცვა კეთილ და ლამაზ ფრინველს ჰგავს, რომელიც უფრთოა და

სიყვარული

ფრენა შეუძლია:

ბერი ამფილოხი. მონაზონ ქალებს მიმართავდა: „ძალიან მინდა სამლოცველო აღმართოთ, თქვენს კუნძულებზე. მინდა თქვენში მოვისმინო უფლის ხმა, თქვენი გულებით იღაღადოს უფალმა. დე, თქვენი ლოცვა იყოს უფლის საყდარი“.

აი რა უთხრა ამფილოხმა თავის სულიერ შვილებს: გონივრული ლოცვა გვხიბლავს, გვიპყრობს და გვანათლებს. როცა სულში ლოცვის ცეცხლი გაღვივდება, მაშინ მთელი ბურბუშელა იწვის და იფერფლება. ლოცვის დასაწყისში სიხარულს ვგრძნობ, შემდეგ - სიტკბოებას, ბოლოს კი, როგორც ნაყოფი, ცრემლი გდის, ვინაიდან გრძნობ შენში ქრისტეს! „ლოცვა ადამიანს ბავშვად აქცევს, აბრუნებს იმ უბრალოებასთან და უმანკოებასთან, რაც ადამს ჰქონდა სამოთხეში დაცემამდე. ლოცვით ადამიანი იძენს კურთხეულ და წმინდა უშფოთველობას“. ლოცვით კურთხეული ხდება ის ადგილი, სადაც დგახარ და ის საქმე, რასაც აკეთებ: „ლოცვით ყველა დაბრკოლებას გადალახავ: „უკიდეგანო ზღვაში ხარ და მანძილს ვერ გრძნობ. „ლოცვა ცვლის ადამიანს: უშიშარს ხდის, რწმენას და მოთმინებას იძენს“.

V

აზრები

ბერი ამფილოხი ამბობდა: „დაატკბე შენი გონება ნუგეშისა და იმედის აზრებით. აღანთე შენი გული უფლისადმი მხურვალე სიყვარულით, იწამე მისი ტანჯვა, რომელიც შენთვის გადაიტანა, და შენ იქნები მარად მისი ერთგული

გაგრძელება. დასაწყისი იხილეთ მერვე ნომერში

და მორჩილი.

იოსები, ათონელი ისიხასტი (1959). მისი სამშობლოა კუნძული პაროსი. 23 წლისამ დაიწყო წმ. მამათა წიგნების შესწავლა, და მან შეიყვარა დუმილი, მოღვაწეობა და ლოცვები. ცნობილია, როგორც ჭეშმარიტი მთაწმინდელი, მკაცრი ისიხასტი, განმარტოებული მავედრებელი, თავისი სულიერი განაწესის ერთგული. ბევრი ათონელი ბერი მისი აღზრდილია.

II

სიყვარული

ბერი იოსები თავის სულიერ ძმებს ეუბნებოდა: „რასაც ღმერთს არ ვაძლევთ, მას სხვა მოიხმარს. ამიტომაც მოგვცა უფალმა აღთქმა, გვიყვარდეს ის მთელი გულით, რათა ეშმაკმა ვერ პოვოს ჩვენში ვერც ადგილი, ვერც მოსვენება!

ბერი იოსები ამბობდა: „როცა ვინმე გლანძღავს, შეურაცხყოფას გაყენებს, შე-

ლოცვა

უძლებელია ეს არად ჩააგდო, მაგრამ, მიტევებით და ლოცვით, წონასწორობას აღიდგენ და მოიშუშებ იმ ტრავმას, რაც მწუხარებამ მოგაყენა:

თვითნიერება სიყვარულის აუცილებელი პირობაა. ბერი იოსები ამბობდა: „ნამდვილი სიყვარული თვინიერების გარეშე არ არსებობს. როგორც გინდა,

ბერი იოსები

ვინმე შეიყვარო და ემსახურო მას, თუ მისი მორჩილება არ იქნა? ნამდვილი სიყვარულის ყოველი მოძრაობა – მსახურებაა. მაშასადამე, თვინიერი ორმაგი ენერგიით მოქმედებს: ერთის მხრივ იმის რწმენით, ვინც მოვალეობა დააკისრა, მეორეს მხრივ – თვით მსახურების სიყვარულით!

III

ლოცვა

ბერი იოსები ამბობდა: „წმიდა ლოცვისკენ მიმავალი გზა ვნებებთან ბრძოლით იწყება, ვიდრე ვნებები ბობოქრობენ, ლოცვაში წარმატებას ვერ მიაღწევ. მაგრამ ისინი ვერ შეაფერხებდნენ ლოცვის მადლის მოსვლას, უსულგულობა და პატივმოყვარეობა არ ეღობებოდეს წინ“.

დემონები ღვთისმსახურთა წინააღმდეგ სასტიკ ომს აწარმოებენ. ლოცვით ხდება მათი მოგერიება და თანდათანობით დაუძლურება. ბერი იოსები წერდა: „ვინმე რომ გვერდით მყოლოდა, გაიგებდა ჩემს ლოცვას და ოხვრას. დაინახავდა ჩემს ცრემლსაც, რომელსაც ჩემი ძმებისთვის ვღვრი. მთელი ღამე ვლოცულობ და ვევედრები უფალს: „ღმერთო, ან ყველა ძმა იხსენ, ან მეც დამღუპე, მე მარტო არ მინდა სამოთხე“.

ბერი იოსები ამბობდა: „როცა გონება მიიღებს ლოცვას და ადამიანი სიხარულს იგრძნობს, მაშინ ლოცვა მასში

გონება

გამუდმებით სრულდება, მისდა უნებურად, ძალდაუტანებლად საჭმელს შეექცევა თუ სეირნობს, სძინავს თუ ღვიძავს, მასში სრულდება ლოცვა, სუფევს მშვიდობა და სიხარული“ და დაუმატა: „სამოთხის ნეტარებას ადამიანში ლოცვის ხანგრძლივობა ქმნის; ის თავისუფლად ვნებებისაგან და სხვა ადამიანად იქცევა. და თუ უდაბნოში მოუწევს მოღვაწეობა, აი, მაშინ ნახავს ლოცვის ძალას“.

IV

გონება

აზრის მოკრება – ლოცვის მთავარი პირობაა. ბერი იოსები ამბობდა: „ლოცვა ყურადღებისა და სიფხიზლის გარეშე, ამაო შრომაა. ყველა გრძნობას, შინაგანს და გარეგანს, ფხიზელი გუშაგი – ყურადღება, უნდა დავუყენოთ. უამისოდ გონება და სულიერი ძალები ფუჭ საქმიანობაში იქსაქსება, მსგავსად უსარგებლო წყლისა, ქუჩაში რომ მიედინება. ვერავინ ავა მთაზე, ვინც ხეობას ვერ გაალწევს. ხშირად ვლოცულობთ, მაგრამ ჩვენი გონება აქეთ-იქით დარბის, ვერ თმობს თავის ჩვევებს. ამიტომ საჭიროა, გონებას ძალა დავატანოთ, ყურადღება მოვიკრიბოთ და ჩავწვდეთ ლოცვის აზრს“.

გონების მოღვაწეობაზე ბერი იოსები ამბობდა: „გონება სულის მასა-

ზრდოებელია და ყველა სიკეთე და სიავე, რასაც გონება ხედავს, გულში ჩადის. გული კი ცენტრია ადამიანის სულიერი და ხორციელი ძალებისა.

იგივე ბერი ამბობდა: „როცა გონება იწმინდება და ნათლდება საკუთარი სინათლით ღვთის მადლის დაუხმარებლად, მაშინ ის, დამატებით, ღვთის მადლის ნათელსაც მიიღებს: და ეს მადლი შეიძლება მუდმივად დარჩეს გონებაში და გააძლიეროს მისი შემეცნებისა და ხედვის უნარი, როგორ და რა ძალით - ეს მადლმა უწყის. მაგრამ ადამიანსაც, როცა სურს მისთვის საინტერესო რამ დაინახოს, ან შეიმეცნოს. შეუძლია ამის შესახებ ლოცვაში ითხოვოს, და მაშინ ამოქმედდება მადლი და დააკმაყოფილებს მის თხოვნას.

V

აზრები

ბერი იოსები გვირჩევდა: „უწინარესად, ეშმაკი ცდილობს გონებაში ცუდი აზრები ჩაგითესოს, არ დააყოვნო, ლოცვით გააცამტვერე“.

ბერი იოსები თავის სულიერ შვილს სწერდა: „უფრთხილდი ბოროტ აზრებს, როგორც ცეცხლს. წამითაც ნუ შეაჩერებ მათზე ყურადღებას, რათა ფესვი არ გაიდგას შენში. გულს ნუ გაიტეხ, ღმერთი დიდია და მოგიტევებს ცოდვებს. როცა ცოდვას ჩაიდენ, მოინანიე და იმაზე იფიქრე, ხელმეორედ არ ჩაიდინო იგივე ცოდვა“.

VI

დუმილი

ბერი იოსები თავის სულიერ შვილს უხმობდა უდაბნოში და სწერდა: „ჩემო საყვარელო შვილო. ახლა ჩამოდი, ერთი დღით მაინც. ვისაუბროთ ღმერთზე და ღვთისმეტყველებაზე. ჩამოდი და დატკბი იმით, რაც ეგზომ მოგნატრებია. მოუსმინე ფრიალო კლდეებს, ამ იდუმალებით მოცულ, მდუმარ ღვთისმეტყველთ, რათა მათ გამცნონ ღრმა იდეები და შენი გონება მიიყვანონ შემოქმედთან. უტყვი ღვთისმეტყველნიც: დიდებული კლდეები და მთელი ბუნება, თითოეული თავის ხმით და თავის სიჩუმით. პატარა ბალახს რომ ხელი შეახო, თავისი სურნელების ფრქვევით წამოიყვირებს: „ოჰ, ნუთუ ვერ დამინახე? როგორ მატკინეს“. აქ ყველაფერს თავის ხმა აქვს და მაცოცხლებელ ნიავთან ერთად, რომელსაც ყოველივე მოძრაობაში მოჰყავს: ჰარმონიული და მუსიკალური ქება-დიდება აღევლინება ღმერთს. ეჰ, რამდენი რამე შემიძლია გიამბო ქვეწარმავლებსა და ფრინველებზე...

„სული მართალი და წრფელი გული“

რევაზ ყიფიანი

ძნელია ცხოვრების გზა განვლო დიდი ილიას შეგონებით: „ყოველ დილას შენს თავს ჰკითხო, აბა დღეს მე ვის რა ვარგე?“-ო ძნელია, მაგრამ ბრძნულია და მარტო ერთეულთა ხვედრია. განა ბევრს შეუძლია გაითავისოს სხვისი ტკივილი, წუხილი, უბედურება, მრუდ სავალ გზაზე მავალი ადამიანის დაცვა და კეთილი გზისკენ მობრუნება, დამერწმუნებით, ძნელია.

იურისპრუდენცია წარმოშობით ლათინური სიტყვაა, რაც ნიშნავს ფაქტების სამართლებრივ შეფასებას, ჯერ კიდევ ვახტანგ VI მეფობის დროს, მისი ინიციატივით და აქტიური მონაწილეობით დამუშავდა ორიგინალური ქართული ადმინისტრაციულ-სამეურნეო წესდება „დასტურლამალი“ სახელმწიფოებრივი ორგანიზაციის მოხელეთა უფლებისა და ფუნქციების განსაზღვრას ითვალისწინებდა. მეფე ვახტანგ VI ინიციატივით შეიქმნა კანონთა კრებული.

„განუშორებლად მახლავს შიში და შეგნება იმისა, ჩემი უსამართლო მსჯავრით ჩემივე თავი რომ არ დავკარგო, ეს შიში ყოველ ნაბიჯზე უნდა ახლდეს ყველა ღირსეულ იურისტს“ - ეს სიტყვები ეკუთვნის საქართველოს გენერალური პროკურორის I მოადგილეს, გამოჩენილ იურისტს, შესანიშნავ პიროვნებასა და მოქალაქეს, საქველმოქმედო საზოგადოებ „ოკრიბის“ პრეზიდენტს ბატონ რევაზ (სოსო) ყიფიანს.

„სავარდო და სამაისო“ ყველასთვის საყვარელი საქართველოს ულამაზესი იმერეთი, თავისი ქუთაისით, ამაყი გელათითა და ტკბილქართულით მოუბარი მოალერსე ხალხით. თავისი დიდებული ისტორიული წარსულითა და მდიდარი კულტურით. უკვდავ სახელთა რამდენი აკვანი დარწეულა, იმერეთის მიწაზე თბილი იავნანას თანხლების ქვეშ. ამ მიწის შვილთა სახელები, ამ სკოლის შენობაში, რომლებიც ქუთაისის სათავად-აზნაურო-კლასიკურ გიმნაზიაში სწავლობდნენ. აკაკი წერეთელი, უშანგი ჩხეიძე, ნიკო ნიკოლაძე, ვლადიმერ მაიაკოვსკი, ტიციან ტაბიძე, პაოლო იაშვილი, ვალერიან გაფრინდაშვილი, დიმიტრი უზნაძე, შალვა ნუცუბიძე, ანგია ბოჭორიშვილი, დავით კაკაბაძე და სხვა, საქართველოს ისტორიასთან შეზრდილი სახელებია. ამ სახელებით დღესაც ამაყობს მთელი საქართველო. ამ სკოლის შენობაში მიიღეს განათლება მამა-შვილმა ბიქტორ და რევაზ ყიფიანებმა, რაც, ცხადია, დიდად საამაყოა არა მარტო მათთვის.

ოჯახი, რაოდენ დიდი დატვირთვა აკისრია ამ პატარა სიტყვას. ხშირად გამოთქმა კარგი ოჯახიაო, ბევრის მთქმელი იყო ჩვენი საზოგადოებისათვის და ყველაზე არ იხარჯებოდა ეს მნიშვნელოვანი ორი სიტყვა. ბატონ ბიქტორ ყიფიანის და ქალბატონ ნადეჟდა მასხარაშვილ-ყიფიანის ოჯახი ცნობილი იყო არა მარტო ჭიათურაში, ზესტაფონში და ქუთაისში. დედა, ქალბატონი ცუბა, ყოველთვის მოალე-

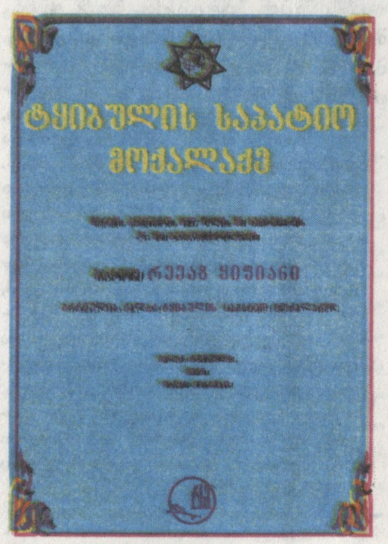

[illegible]

ისტერესო და კოლორიტული [illegible] ვდა, ახოვანი, დახვეწილი, ენა[illegible] ქუთაისში ცნობილი თამადა, [illegible] იშვიათად გაიშლებოდა საპატ[illegible] ფრა. ქალაქის ნამდვილი არი[illegible] ტია დიდ პატივად მიიჩნევდ[illegible] ხელმძღვანელობით დროსტარე[illegible] იგი საფინანსო ორგანოებში მ[illegible] შაობდა – იგონებს ბატონი რევაზი. მშობლები ზესტაფონიდან გადმოდიან ქალაქ ქუთაისში, რადგან მამა იქ მივლინებული იყო 1 წლით 1927 წელს სამუშაოდ. ზაფხულობით ოჯახი მამაპაპისეულ სოფელ სოჩხეთში ისვენებდა. რეზოს დედა ქალბატონი ცუბა ოცნებობდა ექიმის სპეციალობაზე და დედის თხოვნით სკოლის დამთავრების შემდეგ სოსო აგრძელებს სწავლას ქუთაისის პედაგოგიური ინსტიტუტის ბიოლოგიის ფაკულტეტზე რათა სამედიცინოსათვის მომზადებულიყო, მაგრამ ახალგაზრდის სულში ჩაბუდებული სურვილი სულ სხვას კარნახობდა. რა შეაჩერებს ახალგაზრდის აბობოქრებულ სულს, ზღვის ტალღასავით ძლიერს, ვერაფერი. მეორე კურსიდან ახალგაზრდა სოსო ყიფიანი სწავლას იწყებს მოსკოვის იურიდიული ინსტიტუტის [illegible] ლისის ფილიალში, ხოლო მ[illegible] კურსიდან სწავლას აგრძელებ[illegible] სკოვში, რომელიც 1952 [illegible] დაამთავრა.

1951 წელი – მოსკოვის პ[illegible] ტურის სტაჟიორ-გამომძიებელ[illegible]

1952 წელი – ქუთაისის პ[illegible] ტურის გამომძიებლის კანდიდა[illegible]

1953 წელი – გამომძიებლ[illegible] ნამდებობა უმცროსი იურისტი[illegible]

1955 წელი – მესამე კლა[illegible] რისტის წოდება.

1960 წელი – დანაშაულის აღმდეგ წარმატებული ორგანიზ[illegible] თვის II კლასის იურისტის ჩ[illegible]

1962 წელი – მიიღო საქ. უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის საპატიო სიგელი, უფროსი გამომძიებლის თანამდებობა და ხანგრძლივი მივლინებით გაიწვიეს მოსკოვში საკავშირო პროკურატურაში.

1963 წელი – პირველი კლასის იურისტის ჩინი.

1966 წელს – მიიღო იუსტიციის უმცროსი მრჩეველის წოდება.

1972 წელს – იუსტიციის უფროსი მრჩეველი გახდა.

1973 წელს – საქართველოს რესპუბლიკის პროკურორის უფროსი თანაშემწეა.

1977 წელს – მან პირველმა საქართველოს გამომძიებელთა შორის მიიღო საქართველოს რესპუბლიკის დამსახურებული იურისტის წოდება.

1977-78 წლებში საქართველოს პროკურატურის საერთო ზედამხედველობის განყოფილების უფროსია.

1978-80 წლებში – საგამომძიებლო სამმართველოს უფროსი.

1980-1990 წლებში – ამიერკავკასიის ტრანსპორტის პროკურორია.

1991 წლიდან დღემდე – საქართველოს გენერალური პროკურორის მოადგილე და პირველი მოადგილე.

აი, ეს გრძელი ნუსხა, ურთულესი ცხოვრების კიბე, რაც გამოიარა ერთმა ადამიანმა, ეს ყველაფერი ჩაეტია ერთი ადამიანის რთულსა და დაძაბულ ცხოვრებაში, დაუშრეტელსა და დაუწყნარებელში, დღე-ღამე გადაბმულსა და რაც მთავარია ფიქრთა უწყვეტ

[illegible]

ფვას ემსახურება? ამ კითხვაზე თვით ბატონი სოსო გაგვცემს პასუხს: „იურიდიულ სამყაროში, პირადად ჩემთვის ყველაზე უფრო საპატიო, საინტერესო

და შინაარსიანი სფერო – ეს არის გამოძიება, მთლიანად რომ იჯაჭვავს შენს გონებას, გრძნობას, აზროვნებას და თუ გნებავთ, ხასიათსაც კი. საერთოდ სისხლის სამართლის საქმეზე მუშაობის პროცესი ფილიგრანულ მუშაობას მოითხოვს. გამომძიებელმა თუნდაც უმცირესი შეცდომა არ უნდა დაუშვას, არ უნდა აჩქარდეს, სასხვათაშორისოდ არ უნდა მოეკიდოს, ერთი შეხედვით, თუნდაც უმნიშვნელო დეტალს. საგამომძიებო პროცესის ყოველი ეტაპი, ყოველი მომენტი, ყოველი ნიუანსი არა მარტო სავალდებულო, არამედ წმიდათაწმინდა უნდა იყოს მისთვის, თორემ ამ წესიდან გადახვევამ შეიძლება იგი არა მარტო უხერხულ, არამედ ძალზე ცუდ მდგომარეობაშიც ჩააყენოს“.

ჩემი გარემოცვა, არჩეული სპეციალობა და სამოღვაწეო ასპარეზი არ არის მხოლოდ იურისპრუდენციაა. აქვე უნდა აღვნიშნო, რომ უახლოესი მეგობრები მხოლოდ იურისტები არ მყავს. არ გაგიკვირდეთ. ადრიდანვე საგამოძიებო სფეროს ვეცნობოდი მხატვრული ლიტერატურით, კონან დოილი, აგატა კრისტი და სხვანი, მყავს რა თქმა უნდა მხედველობაში, მაგრამ მხოლოდ

სტი და ქირურგი ეს სულ სხვადასხვა მცნებაა, მათ გააჩნიათ ერთი საერთო, ორივემ უნდა სამართლიანად, უყოყმანოდ და ზუსტად შეასრულოს თავისი სამსახური, რადგან ოდნავ პატარა უზუსტობასაც შეიძლება სავალალო შედეგი მოჰყვეს, ერთის შემთხვევაში დაიღუპოს ადამიანი ფიზიკურად, მეორე შემთხვევაში მარტო ფიზიკურად კი არა, სულიერადაც.

ხშირად, ჩვენ გარეშე პირნი, გამომძიებლის ქმედებაზე უფრო ბევრს ვმსჯელობთ, ვიდრე თვით დამნაშავის მიერ ჩადენილ დანაშაულზე. ჩვენს წარმოსახვაში ხშირად მოქმედებს უნდობლობის ფაქტორი გამომძიებლის, პროკურორის და საერთოდ სასამართლოს მიმართ. არ ვეთანხმებით გამოტანილ განაჩენს, მკაცრად ვაკრიტიკებთ მათ ქმედით საქმიანობას და ხშირად გვავიწყდება ერთი სიტყვა, რაც ძირძველი მარცვალი გახლავთ – მორალი. ჩვენს სინამდვილეში შეიძლება ხშირი შემთხვევა მოვიყვანოთ, რომელიც პროტოტიპური სიტუაცია იქნება ჰიუგოს ცნობილ რომანში („მოკვეთილნი“) აღწერილი ამბისა. მხედველობაში მაქვს ვერცხლის სასანთლე მოპარული მღვდლის ოჯახიდან და ის სიკეთე დანთებული კატორღელის გულში მღვდლის სიკეთით, რომელმაც ნათელი გზით ატარა იგი. ეს ერთეულებია, მაგრამ ხომ არსებობენ ეს ერთეულებიც?

იურისტებს თავისებური სპეციფიური ენა გააჩნიათ, ხედვის თვალსაწიერიდან ისინი თავისებურ შეფასებას აძლევენ ამა თუ იმ სიტუაციას. ბატონი სოსო ყოველთვის ებრძვის პროტექციონიზმს, უკანონობას, ცხოვრების მახინჯ მხარეს, კაცის დაჩაგვრას. იგი მონაწილე გახლდათ ადრე გახმაურებული: მოსკოვის, ლენინგრადის, ტაშკენტის და სხვა საკავშირო მნიშვნელობის სახელმწიფო საქმეთა გამოძიებისა. „ერთად, რომ შეკრიბოთ 47 წლის განმავლობაში სულ მხოლოდ 7-ჯერ ვიყავი შვებულებაში“, სიცილით იგონებს იგი.

ძლიერ პიროვნებას მაინც გააჩნია თავისი სისუსტეები, ბატონი სოსოს პირველი სისუსტე მისი ოჯახი გახლავთ. ბატონი სოსოს ერთგული მეგობარი და მეუღლე ქალბატონი ენდი ცქიტიშვილი თბილისში დაიბადა, გაიზარდა, სპეციალობით პედაგოგია. იგი ორი შვილის დედაა, მაიკო მუსიკოსია, თინიკო კი ექიმი. ოჯახის სიმდიდრე 4 შვილიშვილის სახით წარმოგვიდგება. ბატონი სოსოს მეორე სისუსტე არის თავისი საყვარელი სოფელი, სოჩხეთი ტყიბულის რაიონიდან, რომელსაც ხუმრობით მსოფლიოს კულტურის ცენტრს უწოდებს. მიუხედავად ინტენსიური დატვირთვისა, უძილო ღამეებისა და დაუცხრომელი ძიებებისა, ბატონ სოსოს ერთი წუთითაც არ ავიწყდებოდა თავისი სამშობლო და მშობლიური ხალხი, მამისეულ სახლში არ ჩაუქრია კერია. მარტო თავისი ეზოს მოვლაში არ ხარჯავს დროსა და შრომას. როდის ასწრებს? როგორც წესი, თვეში ორჯერ-სამჯერ იქაა შაბათ-კვირას. მისი ინიციატივით და ხელისშეწყობით გაკეთდა ბევრი რამ. ორპირიდან სოჩხეთამდე გაკეთდა გზატკეცილი, აშენდა ხიდები, ერთ მათგანს მისი სიყვარულით ხალხმა „სოსოს ხიდი“ დაარქვა. ეკლესიის მახლობლად ძველი ხის ნაგებობის ავარიული ხიდი, რომელიც შეიცვალა ორმოცდახუთი მეტრის სიგრძის, ლამპიონებით დამშვენებული ბეტონის ხიდით, რითაც მრავალ სოფელს გზა გაუხსნა ტყიბულისაკენ.

რევაზ ყიფიანის ბაბუა ტრიფონ ყიფიანი

სოფელში დიდი ხანი აკვირდებოდა ბატონი სოსო ბუნებრივ წყლებს. გოგირდის წყალი მთიდან ცენტრში გამოიყვანა, ააშენა ნაგებობები და სოფელში გაიხსნა სამკურნალო კურორტი შვიდი აბაზანით, კოტეჯებით, სასადილოთი და პურის საკუთარი საცხობით. ბატონი სოსო სილამაზის მოტრფიალე გახლავთ, კურორტის ეზოში დაირგო ორი ათასი ძირი ვარდი.

სოფლის ეკონომიკის გაძლიერების მიზნით და განსაკუთრებით იმისათვის, რომ ხალხი სოფელში დაემაგრებინა, გაქცეულნი კი დაებრუნებინა, 1987-99 წლებში სოჩხეთში მისი თაოსნობით აშენდა 1500 ტონის სიმძლავრის ჩაის ფაბრიკა, იქ ათეულობით კაცი დასაქმდა, რომელმაც ხალხს სარჩო მისცა. ბოლო წლებში კი ჩაის მიკროფაბრიკა გააკეთა, სადაც დამატებით, კიდევ მიიღო სამუშაო 38-მა კაცმა. რაც მთავარია, ასეულობით მეჩაიემ, რომლებიც წლების განმავლობაში დაუსაქმებელნი იყვნენ ჩაის კრეფა ისევ გააგრძელეს და შემოსავალი მიიღეს.

სოფელში გაყვანილ იქნა წყალსადენი და მოეწყო ავტოსადგური, სატელეფონო სადგური, კინო საპროექტო ფილმებისათვის, ხანგრძლივად შეინარჩუნა დასახურად გამზადებული სოფლის საავადმყოფო, სკოლა 4 კლასიანი იყო, ამჟამად ათწლედია.

ყველასათვის ცნობილია, რომ სახელმწიფოებრივ სტრუქტურაში მომუშავეებს ეძლეოდათ მატერიები საპროკურორო ფორმებისათვის. ბატონი სოსო 25 წლის მანძილზე აგროვებდა მათ, შემდეგ ჩაიტანა სოფელში, ქალებს შეაკერინა და ბავშვებს სასკოლო ფორმები ჩააცვა. არ ივიწყებდა მოხუცებს და ავადმყოფებს, ხშირად აწვდიდა მათ საჭირო წამლებს.

80-90-იან წლებში ტყიბულში აეროდრომის მშენებლობის პროექტზე

რევაზ ყიფიანი მშობლებთან, ძმებთან და დასთან ერთად

მუშაობდა, მთაგორიანმა ადგილებმა გაურთულა საკითხის გადაწყვეტა, არ მოისვენა, ქალაქში ვერტოდრომის მშენებლობას მიაღწია, რამოდენიმე რეისი დიდი ზეიმითაც ჩაატარა, მაგრამ ურთულესმა 90-იანი წლების სიდუხჭირემ ყველაფერი შეაჩერა, თუმცა ერთი განსაკუთრებული რეისი რომ ჩაატარა მთელ სიცოცხლედ ღირდა.

ტყიბულიდან სასწრაფო ტელეფონოგრამა მიიღო, რაჭისაკენ მიმავალ სატვირთო მანქანას ხანძარი გაუჩნდა მოგვეშველეთ ხალხი გველუპებაო, ვერტმფრენი დაუყოვნებლივ გადააფრინა ტყიბულში, მის საოცნებო ვერტოდრომზე, ორი დამწვარი მამაკაცი თბილისში ჩამოიყვანა და სიკვდილს ხელიდან გამოსტაცა, ქირურგების, მკურნალების ჩარევამ, მათ სიცოცხლე შეუნარჩუნა. ამასთან დაკავშირებით კატეგორიული ტონით თქვა: „მართალია ვერტოდრომს დიდხანს არ უარსებია, მაგრამ მისი აშენება, მოპირკეთება, ასფალტის დაგება და გაწეული ხარჯი იმათ მაინც ღირდა, რომ ორი კაცი სიკვდილს გადავარჩინეო“.

საქვეყნოდ ცნობილია ფრანგული წყალი ვიში. ბატონი სოსო დაინტერესდა და შეისწავლა ამ წყლის თვისობრივი შემადგენლობა. სულ მალე მან სოფელში მიაგნო ერთ წყაროს, რომელიც ქიმიური ლაბორატორიის მონაცემებით და ეკოლოგიური სისუფთავით მსგავსია ვიშის წყლისა. გულისტკივილით აღნიშნავს ბატონი სოსო „დღეს ეს საქმეც შეჩერებულია“, მაგრამ არ შევჩერდები, თან რომ გადავყვე მაინც მივაღწევ მის სამრეწველო ჩამოსხმას და ჩემს სოფლელებს, კიდევ მრავალ სამუშაო ადგილს გავუჩენო.

კიდევ ერთი ღირშესანიშნავი გატაცება ბუდობს ბატონ სოსოს მოუსვენარ გულში. იგი ცნობილი მეფუტკრე გახლავთ.

„ჩემს მეზობელ სოფელ გურნაში გაბელაშვილების ცნობილი ოჯახია როგორც „კარგი მეფუტკრე“. სწორედ ამ ოჯახის დახმარებით ეზიარა ამ ურთულეს ხელობას ბატონი სოსო და დღეს მისი მიღწევა ტონა ნახევრამდე ავიდა. ეს ოჯახის დამატებითი შემოსავალია. ბატონი სოსო გაკვირვებული აღნიშნავს: „არ მეშინია, ყველას უკვირს შეუმოსავი ხელებით როგორ მივდივარ სკასთან“. ამ საკითხთან დაკავშირებით ბატონ სოსოს თავისი დაკვირვება გააჩნია, რომელიც საიდუმლოდ გამანდო: !. სკასთან არ შეიძლება მისვლა ნასვამ მდგომარეობაში. 2. არ შეიძლება ხელების ქნევა, სკასთან ხელების ფათური და ფუტკრის შეწუხება, მათ მუშაობაში ხელის შეშლა, ამას არ გაპატიებენ.

სოფელი ღონიერია, თუ მას ჰყავს გონიერი მესვეური, მზრუნველი მოამაგე. სოფლის ამაგდარ პირთა ჩამონათვალში პირველ რიგში ოჯახის მცხოვრებნი სოსო ყიფიანს მოიხსენიებენ. გარდა ამისა თავისი სიყვარული და პატივისცემა გამოხატეს 1990 წელს, როცა საქართველოს რესპუბლიკის გენერალური პროკურორის მოადგილე ბატონი რევაზ (სოსო) ყიფიანი აირჩიეს საქველმოქმედო საზოგადოება „ოკრობას“ პრეზიდენტად, ხოლო რამდენიმე ხნის წინათ ტყიბულის საპატიო მოქალაქე, ბატონი სოსო საფეხბურთო კლუბ „მეშახტის“ პრეზიდენტადაც მოგვევლინა. წინ ბევრი ჩანაფიქრია, საინტერესო და შინაარსიანი. ცოტა ხნის წინ ბატონი რევაზი იუბილარი გახდა. ხელთ მაქვს მილოცვათა მთელი დასტა, მაგრამ ერთი მილოცვა გამორჩეულია:

„ბატონო რევაზ, გულითადად გილოცავთ ღირსშესანიშნავ იუბილეს – დაბადების 70 წელს. თქვენი შრომითი ბიოგრაფია ღირსეული მაგალითია იმისა, თუ როგორ უნდა ემსახუროს ადამიანი სამშობლოსა და ხალხს. როგორც ჭეშმარიტი მოქალაქე, თქვენი საქმიანობით ამკვიდრებთ მაღალ ზნეობას, შრომისმოყვარეობას, ერთგულებას საზოგადოებისა და დაკისრებული მოვალეობისადმი.

საქართველოს პროკურატურის ორგანოებში მუშაობის ათეულობით წლების მანძილზე გაიარეთ ურთულესი გზა რიგითი გამომძიებლიდან გენერალური პროკურორის I მოადგილის თანამდებობამდე. საქმიანობისას არასოდეს გიღალატიათ უცილობელი ჭეშმარიტებისათვის – ყველგან და ყოველთვის უპირველესად მოქალაქის უფლებებსა და კანონიერ ინტერესებს მიიჩნევდით. თქვენი მაღალი პროფესიონალიზმის წყალობით გაიზარდა მრავალი ახალგაზრდა, რომლებიც დღეს თქვენს გვერდით წარმართავენ ბრძოლას ანტისაზოგადოებრივი მოვლენების წინააღმდეგ. ყოველივე აღნიშნულით დაიმსახურეთ ავტორიტეტი და პატივისცემა კოლეგებსა და თანამოქალაქეთა შორის.

გისურვებთ ჯანმრთელობას, პირად ბედნიერებას და შემდგომ ნაყოფიერ მოღვაწეობას კანონიერებისა და მართლმსაჯულების სადარაჯოზე“.

ე. შევარდნაძე

ასეთი შინაარსის მოფერება, უშუალო წერილი მანამდე არ მიუღია სამართალ დამცავი ორგანოების არცერთ ხელმძღვანელ მუშაკს, ამიტომ დიდად საამაყოა მისთვის.

საინტერესო პიროვნებაზე სათქმელს რა გამოლევს. წაკითხული ზღვა მასალა გვრჩება, მაგრამ სტატია მაინც სტატიაა, მას გააჩნია თავისი ჩარჩო და ფორმა, მაგრამ ყველაფერი რომ ვთქვა, სხვასაც ხომ უნდა დავუტოვო სათქმელი?

ერთს კი დავამატებთ, ბატონი რევაზი (სოსო) ყიფიანი საქართველოს პირნათელი შვილია. ამით კი ბევრია ნათქვამი.

ვაჟა სალუქვაძე
ნანა ბიბილური

რევაზ ყიფიანი თავის შვილიშვილებთან.

მაშ გაუმარჯოს!

ვუძღვნი ბატონ სოსო ყიფიანს

[redacted]

ჩემს ბატონ სოსოს მეფის ტოლ კაცს
ქვეყნის იდეალს,
ნამდვილ ყიფიანს გრიშაშვილის მუზის
იდეას.
მართლმსაჯულების მრისხანებას,
მართლის მამოზილს,
დიდი სიმშვიდით და სიწმინდით
მოჰგავს ცადყოფილს.
ბრძენი კაცობით და სიმართლით
ქვეყნის გადამრჩენს,
დაუდევრობას, სიავკაცეს არვის
შეარჩენს.
ხალხში დატოვა ნებისყოფით
განვლილი კვალი,
მის ყველა აღზრდილს გადაარჩენს
მოძღვარის ვალი.
ჩემს ბატონ სოსოს, ნაღდ თბილისელს,
ყველას იდეალს,
ჩემს ბატონ სოსოს, ქუთაისელს,
ნამდვილ ყიფიანს.
ამ ჩვენი ყოფის კეთილშობილ დიდგულა
ბატონს,
ჩემი ლექსის და ჩემი მუზის ბრწყინვალე
ავტორს,
მაშ, გაუმარჯოს!

რევაზ ყიფიანი

რევაზ ყიფიანი მეუღლესთან ქალბატონ ენდისთან ერთად

მეფის როლი

ეს ცხოვრება ხომ სცენა არის, გამიგონია,
ყველა ჩვენთაგანს ამ სცენაზე თავის როლი აქვს.
დედოფლის როლის შესრულება ძნელი როლია,
ვისაც ოდითგან ღირსეული მეფე ჰყოლია.

ყველაზე რთული სათამაშო მეფის როლია,
ხშირად ეშლებათ, ყველა მეფე კაცი ჰგონიათ,
როდესაც ხალხი შენით ცოცხლობს, ამას გაიგებ,
შენს გვერდით ყოფნა უხარიათ როცა პაიკებს.

შენი ღირსება სიყვარულით გარდაიცვლება,
როცა მეფობა კაცობაზე გადაიცვლება
და იცით, მაშინ დედოფლობა რა ადვილია?
გეამაყება რომ მთელი გზა კაცთან გივლია.

ნინო მარიამიშვილი-ქოჩორაშვილი

საქართველოს პროკურატურის ორგანიზაციული საკანონმდებლო და საინფორმაციო უზრუნველყოფის სამმართველოს პროკურორი

უნიკალური კადრი – პოეტ-აკადემიკოს იოსებ გრიშაშვილთან ერთად.

ხალისიანი ყიფიანები

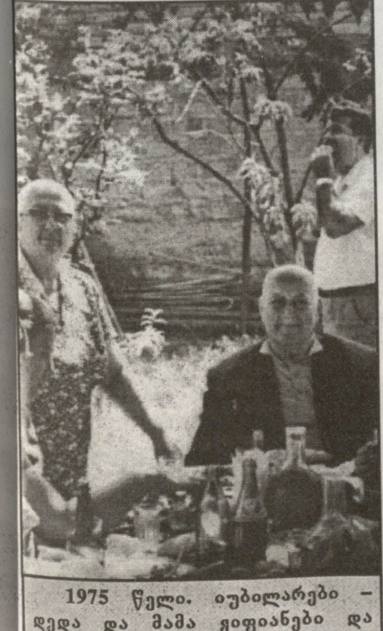

1975 წელი. იუბილარები – დედა და მამა ყიფიანები და მეგობარი რევაზ ცინცაძე.

ბიქტორ, კოტიკო, ბორია, რევაზ, ზურაბ ყიფიანები, ოთარი კახიძე, იაშა ცნობილაძე და სხვები.

1949 წლის 1 იანვარი, ძველი ცირკის ეზოში

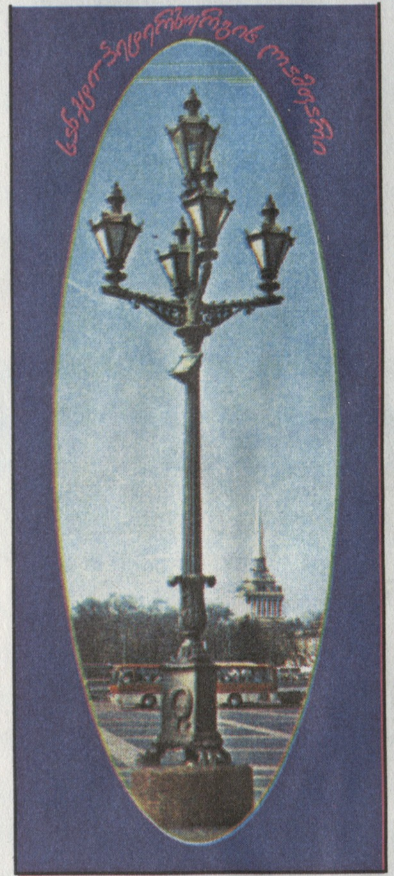

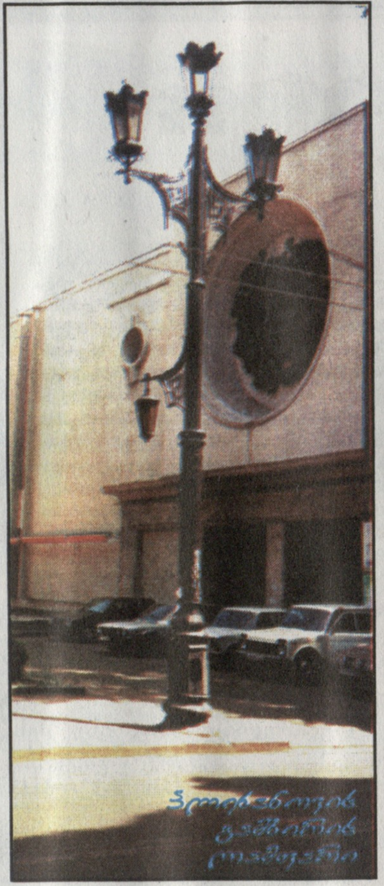

დიდუბის რაიონის პარლამენტარ გიორგი ბარამიძეს

გამზირს ჩივილი

„პლეხანოველს" ნიკო ლეკიშვილს

პლეხანოვის გამზირი 1995 წელს და დღეს

ფოტოდოკუმენტები ამხელენ

ძველი თბილისი, დიდებული სიმღერის სიტყვები [illegible]

მარჯანიშვილის მოედანი 1995 წელს და დღეს

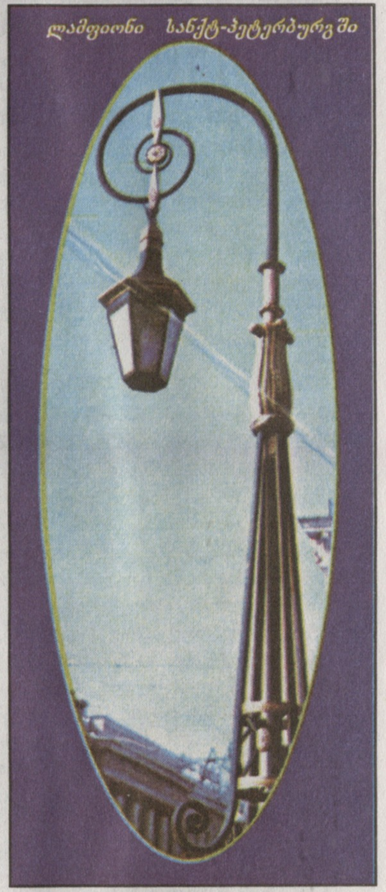

მარჯანიშვილის მოედანს
გაწყობა მთელი თბილისი,
[illegible]

[illegible]
ალმაშენებლის გამზირზე
[illegible]

[illegible]
ლითონების ფარნები,

ადგა და დახსნა [illegible]
[illegible]

ვინ [illegible]?
ვის სტკივა ახლა თავი?
[illegible]

სანამ ჩაქრება თბილისში
ლამპიონების ნათება,
[illegible]

ალმაშენებლის გამზირი
[illegible]

ავტომობილის სადგომი
[illegible]
[illegible] ჭარტალს.

[illegible] აკრძალეს!
[illegible] თვალი,

თურმე ნუ იტყვით, ზოგიერთს
არ დაუფარავს გული.
[illegible]

საზღვარგარეთში პარკების,
და გამწვანების ბუმია.
ჩვენთან კი ჭრიან, ხშირავენ,
ამბობენ: — გამოხრულია!

[illegible]
ქართულს კვეცავს [illegible]

წარწერ[illegible] ნუ იტყვი[illegible]
დედა [illegible]რუსულს,

ინგლისურს [illegible]
[illegible]

[illegible]

სტადიონს [illegible] ფუნქციას,
[illegible] ტრიბუნის ქვეშ საწყობს,

[illegible] თუ არა,
ადმინისტრაციას აწყობს.

ტრამვაის ხაზი აყარეთ
და [illegible] დეპო,
[illegible]
მაგრამ, მაინც არ [illegible]

[illegible]

მთელმა მსოფლიომ გაიგო,
რომ გვიყვარს ხორცი მსუყე.
რომ ვჯობნით ყველას ქეიფში,
გაღლეტილ ჯიბის ფასად,
ცოტაც და საზღვარგარეთი,
დაგვისვამს მალე ხასად.

ჩვენ ზომა-წონა არ ვიცით
არც გვინდა, რომ ვაღიაროთ.
თუ მე მართალი არა ვარ,
გთხოვთ, ხვალვე შემეხმიანოთ!

თეიმურაზ შანიძე

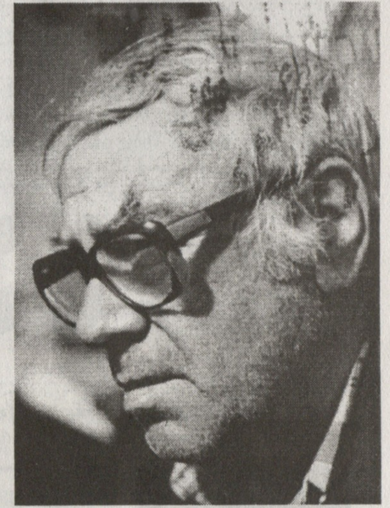

[illegible] „დინამოს" სტადიონზე

დიდუბის რაიონის გამგებელს ბატონ გოგი ჩაჩანიძეს

ასლი: დავით აღმაშენებლის (პლეხანოვის) აღორძინების საზოგადოების გაზეთ „მეფეთუბნის" რედაქციას

ბატონო ომარ! უკვე აუტანელი ხდება მოსახლეობისათვის დავით აღმაშენებლის (პლეხანოვის) გამზირზე მოწყობილი ავტომანქანების სადგომები ქუჩის ერთი მხრიდან მეორეზე გადასვლას სჭირდება 10 წუთი და ზოგჯერ მეტი. გადასასვლელები და შუქნიშნები არ არის. ავტომანქანები განუწყვეტელ ნაკადით მოძრაობენ რამოდენიმე რიგით, კეთდება საცობები, ტოვსტონოგოვის ქუჩის კუთხიდან მარჯანიშვილის მოედნამდე ხშირ შემთხვევაში 15-20 წუთს ანდომებენ. ნელი მოძრაობის გამო ხდება მომწამლავი გაზების გამობოლქვა და გამვლელ-გამომვლელს სუნთქვა უჭირს. თავს არ შეგაწყენთ, თქვენთვის ნათელია ყოველივე, ვინაიდან გამგეობა აღნიშნულ გამზირზე მდებარეობს.

გთხოვთ, გააუქმოთ დავით აღმაშენებლის გამზირზე ავტომანქანების სადგომები, რათა თავისუფლად იმოძრაოს ტრანსპორტმა და ფეხით მოსიარულეებმა.

ტოვსტონოგოვის ქ. №5-ის მცხოვრებლების სახელით:

1. ლ. ახალაძე
2. გ. ბაღათურია
3. ო. ომნაძე

გაზეთ „მეფეთუბნის" რედაქციას

უპირველეს ყოვლისა, გვინდა თქვენდამი ღრმა პატივისცემა, სიყვარული და ნდობა გამოვხატოთ. გვწამს თქვენი გულისხმიერების და ვინაიდან ჩვენი არცერთი წერილი უყურადღებოდ არ დაგიტოვიათ, ჩვენი სატკივარი სწორედ თქვენ გაგიზიაროთ.

აღშფოთებას ვერ ვმალავთ დ. აღმაშენებლის პროსპექტის გამო. მოგეხსენებათ თუ როგორ ამშვენებდა ამ ქუჩას ბატონ ოთარ ლითანიშვილის ავტორობით შექმნილი ძველებურ სტილში გადაწყვეტილი და უზადო გემოვნებით შესრულებული ლამპიონები, მაგრამ ისიც ნათელია თქვენთვის, რომ საქართველოს არ ელევა შინაური მტრები და მათი ხელით განადგურებული სამშობლო დღეს მნახველს ვეღარ მოხიბლავს.

ჩვენთვის ძნელი წარმოსადგენია, ნუთუ ასე ანადგურებენ ერევანს, კიევს, ტალინს თუ ლენინგრადს (სანქტ. პეტერბურგს) ეს ქალაქები ხომ ისტორიის საგანძურია.

ჩვენს ყურამდე მოაღწია ხმებმა, რომ ალმაშენებლის პროსპექტის ლამპიონებს სამშობლოს გარეთ გაიტანენ და გაყიდიან, ხოლო ქუჩას უბრალო ნათურებით გაანათებენ, ისიც თუ გაანათებენ?! ჩაქრება პროსპექტის სილამაზე ჯერ მარტო იმიტომაც, რომ აღარ ინათებენ „ოქროსფერი" ლამპიონები, ჩვენ მათ ასე ვეძახით. ეს ხმები გამართლდა და თუ დაკვირვებული, პატრიოტის თვალი შეამჩნევდა, ერთი კვირაა პროსპექტს ჯოხებზე წამოცმული ნათურები ჰკიდია.

პატივცემულო რედაქცია, გთხოვთ, ამჯერადაც ნუ დაგვტოვებთ მარტო და უყურადღებოდ. მომავალი თაობები არ გვაპატიებენ. ჩვენ ჩვენი სათქმელი და საქმე ახლავე უნდა ვაკეთოთ, თორემ საქართველოსა და თბილისისგან, რომლის გულისთვისაც ათასობით ქართველმა თავი გაწირა, ნაცარიღა დარჩება.

„საით მიდიხარ ბედკრულო საქართველო?"...

ხელს ვაწერთ მეფეთუბნის მოსახლეობის დიდი ჯგუფი.

ნინო შატბერაშვილი

დავით აღმაშენებლის გამზირი და [illegible] ტროტუარი

გაზეთ „მეფეთუბნის" რედაქციას

მახსოვს ახალგაზრდობის წლები. პლეხანოვზე გავიზარდეთ. რა სიამოვნებით შევყურებდით ძველი სტილით ნაგებ შენობებს, ლამაზი აივნებით რომ იყო შემკობილი. თითქმის ყველა შენობას ამშვენებდა ტროტუარზე მწკრივად ჩაყოლებული ბოძები. ლამაზი ფანრებით.

ახლაც გამზირზე გავლისას თითქოს ახალგაზრდობა მიბრუნდება მისი ყურებით.

გუშინ გავიარეთ პლეხანოვზე. ნეტავ არ გვენახა, თავზარი დამეცა, ეს ლამაზი ფანრები რომ ჩამოხსნეს. რა უნდა დარჩეს ახალგაზრდობას, რით გავაცნოთ ძველი თბილისის სილამაზე?

გთხოვთ სათანადო ორგანოებმა მოგვხედონ და ნუ დაუკარგავთ გამზირს ამ სილამაზეს და კოლორიტს.

ხელს აწერს მეფეთუბნის მოსახლეობის დიდი ჯგუფი.

სარედაქციო ფოსტა

„მეფეთუბნის" ტრადიციების აღორძინების საზოგადოება, ამავე საზოგადოების ყოველ[illegible] „მეფეთუბნის" სარედაქციო საბჭო, დ. აღმაშენებლის გამზირის მაცხოვრებლები აღშფოთ[illegible] ვანდალური აქტის წინაშე, რაც რამდენიმე კვირაა მიმდინარეობს დ. აღმაშენებლის გამზირზე, [illegible] რ-ის გამგეობის თავმჯდომარის მოადგილის ბატონი ჯონი გურგენაშვილის ინიციატივით და უშუა[illegible]ნელობით, ზემდგომ ორგანოებთან შეუთანხმებლად, მიმდინარეობს, ბ-ნ ოთარ ლითანიშვილის (ма[illegible] მთავარი მხატვარი) სახელოსნოში დამუშავებული ესკიზების მიხედვით, 1985 წელს დამონტაჟ[illegible] მხატვრული ღირებულების, გარე განათების ბოძებიდან, ერთ-ერთი კომპონენტის, ძველი [illegible] დამახასიათებელი ფარნების ჩამოხსნა (თითქოს თავისი „დანიშნულების" დაკარგვის გამო), რომ[illegible] სანქტ-პეტერბურგში დადგმული გარე განათების ბოძების იდენტურია.

საინტერესოა ის ფაქტი, რომ ევროპის ერთ-ერთი ულამაზესი ქალაქის, სანქტ-პეტერბურგის [illegible] და ქუჩების განათებაში, აღნიშნულ ფარნებს დღესაც არ დაუკარგავთ თავისი ფუნქცია-მოვალეო[illegible] გაუჩნდა დიდუბის რ-ის გამგეობის თავმჯდომარის მოადგილეს ბატონ ჯონი გურგენაშვილ[illegible] ფარნების ჩამოხსნისა და აღნიშნულ ბოძებზე უსახური, დღის განათების ლამპიონების დამაგ[illegible] არ ჯდება არავითარ მხატვრულ კომპოზიციაში.

აღნიშნული ფაქტის შესახებ, რომელიც არსებული კანონმდებლობის უხეში დარღვევ[illegible] ქალაქის მთავარი მხატვარი ბ-ნი თენგიზ სეფიაშვილი 31.08.99 წლის №30/479 წერილ[illegible] მთავრობის პრემიერს ბ-ნ გ. შარაძეს აცნობებს, რომ — „ძველი განათების ბოძები საკმაოდ [illegible] შერწყმული ქუჩის არქიტექტურასთან" და მისი შეცვლა, სხვა სახის განათების ნათურებით [illegible] მათ სამსახურთან შეთანხმების გარეშე არ უნდა მომხდარიყო.

ასევე აცნობებს ბატონი თ. სეფიაშვილი 01.09.99 წლის №30/486 წერილით ქ. თბ[illegible] ადმინისტრაციული ინსპექციის უფროსს ბ-ნ ი. გვალიას (ასლი: არქმშენინსპექციის უფროსს ბ-ნ [illegible]), სადაც: ...„გთხოვთ, მიიღოთ ზომები, რათა შეაჩერონ სამუშაოების წარმოება არქიტექტურ[illegible] შეთანხმებამდე". ასეთი კატეგორიული მოთხოვნის მიუხედავად კვლავ გრძელდება დ. აღმაშენ[illegible] განათების ბოძებიდან ფარნების ჩამოხსნა და მათ ნაცვლად უსახური პლაფონების დადგმა.

დღევანდელი, მწირი ბიუჯეტის პირობებში, როდესაც ყოველი თეთრისა და ლარის და[illegible]ბლობით და ხარჯთაღრიცხვების მუხლების მიხედვით არის გათვალისწინებული, არაფრით არ [illegible]ბული გარე განათების ბოძებიდან ფარნების ჩამოხსნასა და მის ნაცვლად დღის განათების დამაგ[illegible] გაწევა.

გთხოვთ, გაითვალისწინოთ „მეფეთუბნის" მცხოვრებლების, ტრადიციათა აღორძინების სა[illegible] გაზეთ „მეფეთუბნის" საბჭოს თხოვნა, რათა დ. აღმაშენებლის გამზირზე აღსდგეს გარე გან[illegible] პირვანდელი სახე.

***

დიდუბის რ-ის გამგეობის თავმჯდომარის მოადგილე რაიონული მეურნეობის საკითხ[illegible] გურგენაშვილის ფუნქციები. რაიონში იგი კურატორია არქიტექტურის, მიწის კადასტრის [illegible] ადმინისტრაციული ინსპექციის რაიონულ ჯგუფს, არქმშენინსპექციის რაიონულ ჯგუფს, საქალ[illegible] რაიონულ სამსახურს, სერვისცენტრებს, კეთილმოწყობისა და კომუნალური მეურნეობის ად[illegible]ხურს.

არტოს ბაღი დღეს

არტოს ბაღი დღეს

ამ წერილს გწერთ მეფეთუბნის მაცხოვრებელთა ერთი ჯგუფი, კერძოდ აღმაშენებლის გამზირისა.

ყოველი ჩვენგანი რომ მოვალეა იზრუნოს და იღვაწოს სამშობლოს კეთილდღეობაზე, ცხადზე უცხადესია. ეს ზრუნვა რომ ყველას ერთნაირად არ ხელეწიფება, ესეც ცხადია, ჩვენ, რიგით მოქალაქეებს, არ შეგვწევს ძალა იმ საშინელი ფაქტების გამოსწორებისა, რომელიც სავალალო შედეგებს უქადის უბანს, აქედან გამომდინარე ქალაქს, ქვეყანას და ბოლოს მთელ დედამიწას. ჩვენს შესაძლებლობაშია მხოლოდ ის, რომ გულის და გონების თვალით აღვიქვათ ჩვენი მიკრო გარემოს დეგრადაცია, არ ვიყოთ გულგრილნი და ჩვენს ხელთ არსებული საშუალებებით მივიტანოთ პრობლემა მათ ყურამდე, ვისაც თანამდებობრივად ევალება ქალაქის მოვლა-პატრონობა, ვადევნოთ თვალყური შედეგს.

სანამ ქუჩის იერსახეს შევეხებოდეთ, ერთ საკითხზე გვინდა შევჩერდეთ, უბნის კლიმატურ მდგომარეობაზე. ამ თვალსაზრისით დ. აღმაშენებლის გამზირი და მისი მიმდებარე ქუჩები გასულ საუკუნეში (ამ საუკუნის პირველ ნახევარშიც) მშვენიერი საცხოვრისი იყო. დიდი და პატარა ბაღების სიმრავლე, ძირითადად ეზოს სიღრმეში, (ალბათ იმიტომ, რომ ქუჩაზე მხოლოდ ფასადი გამოდის, ბინების ძირითადი ნაწილი კი ეზოშია განლაგებული) ქმნიდა იმ მშვენიერ მიკრო კლიმატს, რომლის გარეშე ადამიანის ჯანმრთელობას საფრთხე არ ემუქრება.

სამწუხაროდ, უკანასკნელ წლებში ამ მხრივ მდგომარეობა უკიდურესად გაუარესდა. იჩეხება ძლიერი ვარჯის მქონე ხეები, მათ ადგილს იკავებს მანქანები და შენობები, არავითარი კონტროლი სათანადო ორგანოების მხრიდან არ არის. ყველაფერი მინდობილია მოქალაქეთა აქტივობაზე. ეს კი შემაკავებელ ბერკეტად ვერ გამოდგება.

თქვენთვის ცნობილ ფაქტებს, როგორიცაა ფილარმონიის და არტოს ბაღები, დავუმატებდით კიდევ ერთს: დ. აღმაშენებლის გამზ. №95 ეზოს. ეს ეზო, ოდესღაც მშვენიერი ბაღი, თანდათან გაჩანაგდა. ამჟამად იქ არსებული შპს „გოლიათის" მესვეურების წყალობით რომ არა, ზოგიერთი მობინადრის სიფხიზლე, არც ის გადარჩებოდა, რაც გადარჩა. უფრო მეტიც, მომიჯნავე -93-ის კუთვნილი ეზო-ბაღის ტერიტორია სათანადო სამსახურების ხელშეწყობით მიითვისა შპს „გოლიათმა" და მის განადგურებასაც აპირებს, რის შემდეგ გაიყვანს გზას. აღნიშნულმა სამსახურებმა ძველი გენერალურ გეგმაზე არსებული წარწერა წაშალეს, ალბათ პარლამენტის დადგენილების არსებობის გამო (1998 წ. 17/VII) არსებული წარწერა წაშალეს, რის შემდეგ მის გაყიდვას კანონიერი სახე მიეცა. გარდა ამისა, რომ ამ ბაღით სუნთქავს №93-ის შვიდი ოჯახი, მათთვის ეს ერთადერთი წყაროა როგორც ჰაერის, ასევე ინსულაციის, ეს ბაღი იწოვს მეზობლად მდებარე ქალაქპროექტის ეზოში (ისიც ყოფილი ბაღია) ამჟამად არსებული ავტოსადგომის და ავტოშემკეთებელი სახელოსნოს წყალობით მუდმივად არსებულ გამონაბოლქვ შხამებს (დღეს ეს ეზო უდაბნოდ არის ქცეული), თვით №15-ის ხრიოკ, ასევე მანქანების სადგომად გამოყენებულ ეზოს შხამებს.

აღმაშენებლის გამზირის ძველ მაცხოვრებლებს ახსოვთ, რომ აქ ათეული წლების მანძილზე იყო სპორტულ-გამაჯანსაღებელი ჯგუფები: ასაკოვანი ადამიანები ინარჩუნებდნენ ჯანმრთელობას ვარჯიშისა და მწვანე ნარგავების წყალობით. დღეს ამ ტერიტორიის სტუმართა კონტინგენტი მკვეთრად შეიცვალა, დაწესებულების ფუნქციის შეცვლის გამო. აქ, როგორც ბევრგან ქალაქში, საეჭვო რეპუტაციის დაწესებულება გაიხსნა, ეზოში დაიწყო №93-ის მობინადრეთა ბინების მშენებლობა, რომელიც შეჩერდა მოსახლეობის ნაწილის ძალისხმევით, ჩანს დროებით, რადგან გამგეობის კეთილმოწყობა არ ანგრევს აშენებულს და არც მათ ანგრევინებს. ამრიგად, ოდესღაც ბაღნარი ეზო გადაიქცევა (თუ უკვე არ გადაიქცა) უჟანგბადო სივრცედ.

გამოხვალთ თუ არა ასეთი ეზოებიდან გამზირზე, მოხვდებით მანქანების უწყვეტ ნაკადში, რომლის გამონაბოლქვის რაოდენობა და ხარისხი დაახლოებით, ნახევარ საათში ნორმალური გარემოდან მოსულ ადამიანს ცრემლს ადენს, შეჩვეულს კი, ალბათ, მალე ფილტვებიდან სისხლს. აქვე ვითვალისწინებთ, რომ მთელი აღმაშენებელი მანქანების სადგომია, ეს ფაქტორი კიდევ უფრო ამძიმებს გარემოებას.

ოფიციალური ინფორმაციით მარჯანიშვილის მოედანი და მისი მიმდებარე ტერიტორია არის ჟანგბადის მწვავე დეფიციტის მქონე არეალი, ყოველივე ზემოთქმული უფლებას გვაძლევს ჩვენი საცხოვრისი შევაფასოთ, როგორც ეკოლოგიური კატასტროფის წინაშე მდგომი, და განწირული ხმით მოვითხოვოთ: შეგვინარჩუნეთ საარსებო არეალი.

ახლა სხვა პრობლემებსაც შევეხოთ. ეს ისტორიული უბანი ცნობილია ლამაზი სახლებით. მათი მოვლა-პატრონობა მხოლოდ ფასადის შეღებვით არ უნდა შემოიფარგლებოდეს. საუკუნეს მიღწეული სახლების სარდაფების იჯარით გაცემა დანაშაულად მიგვაჩნია. იქ არსებული კომუნიკაციები და მათი მდგომარეობა მხოლოდ მობინადრეს შეიძლება აწუხებდეს, რადგან მისი ბინის ვარგისიანობა მომავალში უცილობლად უკავშირდება ძირეულ ნაგებობას. ამიტომ მანვე უნდა უპატრონოს. მოიჯარის ინტერესები არ თანხვდება მობინადრისას, რითაც ისედაც მოძველებულ სახლს პრობლემები ემატება. ადვილი შესაძლებელია ასეთი ზერელე დამოკიდებულებით რომელიმე მათგანი არამარტო საცხოვრებლად უვარგისი, არამედ საერთოდ დასანგრევიც გახდეს (ასეთი შემთხვევები უკვე იყო მარჯანიშვილის ქუჩის კუთხეში, სტომატოლოგიურ ინსტიტუტში). ეს კი უნდა შეფასდეს როგორც დანაშაული ერისა და ქვეყნის წინაშე. ამიტომ, გთხოვთ, მიანდოთ სახლის მოვლა მობინადრეებს.

ვერც ესთეტიკით მოიწონებს ქუჩა თავს. სულ ცოტა ხნის წინ აღმაშენებელი იწვევდა კულტურული ცენტრის ასოციაციას. უფროს თაობას ახსოვს საღამოს ფილარმონიიდან, კინო-თეატრებიდან, მარჯანიშვილის თეატრიდან გამოსული მოსეირნე ხალხი. დღეს მისი ადგილი დაიკავა ქუჩაში მჯდომმა მოვაჭრემ. ცხადია, ამ ცვლილებას აქვს თავისი ობიექტური (მტკივნეული) მიზეზი, მაგრამ ხომ არ შეიძლება კულტურული ცენტრი მოისპოს სავაჭროების ხარჯზე? რით ავხსნათ [illegible]

[illegible]

მიხეილ ქვლივიძე

უპარტიო პოეტის გამოსვლა მრავალპარტიულ წინასაარჩევნო კრებაზე

... თქვენ საწყლებო, ვერა ხვდებით,
რომ ვერაფერს ვერ გახდებით
ვერც მაგ თქვენი „ტერაქტებით"
და ვერც „ოპოზიციით"?
მეტსაც გეტყვით გაცილებით:
ხართ „ქართველი არძინბები"
და გულითაც დაგცინებდით,
რომ შემეძლოს სიცილი!..
რას გვიკეთებთ, მაინც, რასა,
მიჩვეულნო ტრიბუნასა,
როცა იქებთ თავის თავსა
როცა ლანძღავთ მთავრობასა
და მით ქულებს აგროვებთ?!
ო, მერწმუნეთ, არაფერი
გამოგივათ, რაც უნდ ბევრი
იქაქანოთ, არაფერი...
ოღონდ ცოტა გვადროვეთ!..
გვადროვეთ და ჩვენ, სუყველა,
ვისაც „ერი" გვერქვა ძველად,
ამჯერად კი „ამომრჩევლები"
გეტყვით: — კმარა, პარტიებო,
უზნეობის პატიმრებო!
მოუსვით და გადაშენდით:
იმ ხვალინდელ საქართველოს
ჩვენ თვითონვე ავაშენებთ
ჩვენი სუფთა ხელებათ!!!

1999 წ.

ჩვენი სახლი, ჩვენი ქუჩა, ჩვენი სკოლა, ჩვენი უბანი, ჩვენი თბილისი

„გაეროელი – მეფეთუბნელი“

„პლეხანოველი“ იური ახვლედიანი უკვე თხუთმეტი წელია თავისი ცოლ-შვილით ავსტრიის დედაქალაქ ვენაში ცხოვრობს და მუშაობს გაერთიანებული ერების ორგანიზაციაში, სადაც აფრიკის ქვეყნებთან ერთად კურირებს აზიისა და დსთ-ს ქვეყნებში მრეწველობის განვითარების საკითხებს.

– „ჩემი ოცნებაა, რაც შეიძლება სწრაფად ჩაერთოს საქართველო მრეწველობის განვითარების საერთაშორისო ორგანიზაციაში, რისთვისაც ძალიან ბევრს მუშაობს გაეროს ხელმძღვანელობასთან. არის ხელშემშლელი ობიექტური თუ სუბიექტური პრობები, მაგრამ, მთელი ძალისხმევით ვცდილობ, პირველ ეტაპზე საქართველოს რომელიმე რეგიონი მაინც ჩავართვევინო საერთაშორისო სისტემაში. შემუშავებული მაქვს საქართველოში სპორტის განვითარების მოდელი, რაც საქართველოს მთავრობასა და სპორტის მესვეურებთან ერთად უნდა შესრულდეს“ – ამბობს ბატონი იური.

იური ახვლედიანი მამა-პაპიდან მოყოლებული ძირძველი ქალაქელია. ბაბუა, თავადი ალექსანდრე ახვლედიანი, ქუთაისის გუბერნიის ქალაქ ფოთიდან, 21 წლის ასაკში ჩამოვიდა თბილისში და დასახლდა მიხეილის ქუჩაზე (შემდეგ პლეხანოვის გამზირი, დღეს დ. აღმაშენებლის გამზირი, №117), სადაც დღესაც ცხოვრობენ მისი შვილიშვილები და შვილთა შვილები.

საინტერესოა ის ფაქტი, რომ ახვლედიანების ამ შტოს, თბილისში ცხოვრების თითქმის საუკუნის მანძილზე, საცხოვრებელი ადგილი არ შეუცვლია (თუ არ ჩავთვლით ბატონი იურის დროებით, ავსტრიაში ცხოვრებას). რითია ეს ეზო და სახლი ღირსშესანიშნავი? გაზეთი „სოვეტსკი სპორტი“ 20 წლის წინ, ერთ-ერთ ნომერში წერდა: – „მთელ საბჭოთა კავშირში არ არის ასეთი ეზო, როგორიცაა ქ. თბილისში, პლეხანოვის გამზირზე, 117 ნომერში, საუკეთესოდ აღჭურვილი საჩოგბურთო მოედნებით“. არცაა გასაკვირი, რომ იურის მამა, ცნობილი ინჟინერი, ბრწყინვალედ თამაშობდა ჩოგბურთს, ჩოგბურთს თამაშობდა და დღესაც, თავისუფალ დროს, დიდი გატაცებით უთმობს დროს ჩოგბურთს ბატონი იური, რომელიც, 1984 წლიდან მონაწილეობს გაეროს თანამშრომლების ტრადიციულ ტურნირზე და საპრიზო ადგილებს იკავებს. მაგრამ ტიტულებით ყველას, იურის უმცროსმა ძმამ ალექსანდრემ აჯობა, იგი იყო საქართველოსა და საბჭოთა კავშირის მრავალგზის ჩემპიონი მოზარდებში, რვა წლის განმავლობაში იყო საბჭოთა კავშირის ახალგაზრდული ნაკრები გუნდის უცვლელი კაპიტანი.

ახვლედიანების ოჯახის წევრების უსაზღვრო სიყვარული თავიანთ უბანზე კიდევ გამოიხატა იმით, რომ იურის მამა, ბატონი ირაკლი, ოჯახის შესაქმნელად შორს, სხვა უბანში კი არ წასულა, ცოლად მოიყვანა, მისი ეზოს პირდაპირ, კრილოვის ქუჩაზე მცხოვრები ქალბატონი მერი, თავისი თანაკლასელი, პროფესიით ექიმი, რომელმაც „პლეხანოვს“ და ახვლედიანებს ორი ვაჟკაცი შემატა.

იური ახვლედიანი დაიბადა 1949 წლის 24 ივლისს და საიუბილეო 50 წელს, ახლობლებთან და ნათესაობასთან ერთად, თავის დედაქალაქში შეხვდა. მან, 1966 წელს დაამთავრა თბილისის 25-ე საშუალო სკოლა; 1971 წელს – თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ეკონომიკური ფაკულტეტი და მუშაობა დაიწყო, საქართველოს მინისტრთა საბჭოსთან არსებულ მეცნიერებისა და ტექნიკის სახელმწიფო კომიტეტში, პროფესორ გივი მიქელაძესთან (რომელიც პლეხანოველი იყო). აქ მუშაობდნენ ისეთი ცნობილი სპეციალისტები და პიროვნებები, როგორებიც იყვნენ: ირაკლი გვერდწითელი – კომიტეტის თავმჯდომარე, იოსებ ცისკარიშვილი, გიორგი მჟავანაძე, მიხეილ ფაცურია, გოგი ნიჟარაძე, დათო გაბუნია, ლერი შატბერაშვილი და სხვები. მათ გვერდით გაიარა და მიიღო იურიმ ცხოვრებისეული და პროფესიული ცოდნა.

ამ პერიოდში, ირაკლი გვერდწითელის ინიციატივით შეიქმნა ორი ინსტიტუტი – სახალხო მეურნეობის მართვის – რექტორი სულიკო ქადაგიძე და მართვის პრობლემების ინსტიტუტი – რექტორი ლერი გიგინეიშვილი. ორივე ინსტიტუტის ჩამოყალიბებაში მონაწილეობდა იური ახვლედიანი.

„მე, ერთ ოთახში ვიჯექი ისეთ პიროვნებებთან, როგორებიც იყვნენ ბატონები: გივი მესხიშვილი – კვების მრეწველობის უდიდესი სპეციალისტი, შალვა შეყლაშვილი, რომელიც სამამულო ომის წლებში „ჭიათურმარგანეცის“ მმართველი იყო. როგორც თანატოლთან, ისე მეგობრობდნენ ჩემთან 22 წლის ახალგაზრდასთან, ახლობელივით ჩამიხედეს გულში ამ ბუმბერაზმა ადამიანებმა. ერთხელ, ჩემს თანატოლებთან ერთად, სამი დღე და ღამე ვქეიფობდით. ხან სად გვეძინა და ხან სად. რა თქმა უნდა, არც სახლში მივსულვარ და არც სამსახურში. გამოცხადდა ძებნა. მეოთხე დღეს, ამფსონებს ფული შემოგვაკლდა და მუშათა სასადილოში შევედით, პახმელიაზე გამოსასვლელად. ხაშის მაგიერ, რომელიც ორი მანეთი ღირდა, ათ კაპიკიანი რუსული „ბორში“ შევუკვეთეთ. მე, ზურგით ვიჯექი ფანჯარასთან, რომ ვინმე ნაცნობს არ დავენახე გაუპარსავი, ჭუჭყიანი, თმააბურძგნული.

იური გაეროს ეზოს შენობაში

ბიჭებმა მანიშნეს, რომ ფანჯარასთან, რომელიც ქუჩაში გადიოდა, ვილაც კაცი იდგა და დაჟინებით მიყურებდა. მე, პალტოს საყელო ავიწიე და თავი ბორშიან თეფშში ჩავრგე, თან ჩუმად გავაპარე თვალი ფანჯრისაკენ, და რა დავინახე. ბატონი გივი მესხიშვილი იდგა ფანჯარასთან და როდესაც დარწმუნდა, რომ ის „ბრადიაგა“ მე ვიყავი, თითით მანიშნა, გარეთ გამოდიო. შემრცხვა, სად წავსულიყავი – არ ვიცოდი, მერჩია მიწა გამსკდომოდა იქ გადავრეხილიყავი. სამი დღის ნალოთავებს ადამიანის სახე მქონდა დაკარგული. ბეჭებზე ხელი მომხვია, დელიკატურად მომიხადა ბოდიში, „ძმაკაცებს“ რომ მოგწყვიტა და წამომყევიო, – მითხრა.

გოგირდის აბანოში შევედით. სანამ ჩვენ იქ ვიხეხებოდით და ჭუჭყს მაცლიდნენ, ჩემი ტანსაცმელი გარეცხილ-გაუთავებელი დამხვდა. იქვე, დალაქმა გამკრიჭ-გამპარსა და სუნამო ნაპკურები, გალამაზებულ-გაკოხტავებული ქუჩაში გამოვედით.

სადაურსა სად წაიყვან!...

ტაქსით, რესტორან „თბილისს“ მივადექით. სმოკინგებში გამოპრანჭული ოფიციანტები, თავს დაგვტრიალებდნენ. ზღაპრული სუფრა გაიშალა. კარგად შევზარხოშდით. ბატონმა გივიმ მორიგი სასმისი შეავსო და დაბალი ხმით მითხრა: „იურა, ახვლედიანების გვარიშვილს, ისეთი ქეიფი არ გეკადრება, სადაც დღეს გნახე. შენ, ასეთი ქეიფი გეკადრება“. ის დღე იყო და ჩემი ძველი „ამფსონები“ აღარ მინახია. აი, ასე გამომიწოდა ხელი სამოც წელს მიღწეულმა კაცმა, 22 წლის ახალგაზრდას.

ამ ეპიზოდიდან კარგად ჩანს, თუ როგორ უყვარდათ და პატივს სცემდნენ ნიჭიერ ახალგაზრდას უფროსი თაობის წარმომადგენლები. იგი, საკმაოდ კარგი ავტორიტეტით სარგებლობდა მათთან. ამის დასტური გახლდათ ის, რომ იური, მსოფლიო მნიშვნელობის მეცნიერთან, ბატონ ირაკლი გვერდწითელთან ერთად, სამეცნიერო მივლინებით – იტალიაში გაემგზავრა.

„გვიან ღამით ჩავფრინდით რომში – იგონებს ბატონი იური, – ეს ის დრო იყო, როდესაც საბჭოთა მესაზღვრეებმა სამხრეთ კორეის სამგზავრო თვითმფრინავი ჩამოაგდეს, მთელი მსოფლიო მკვლელებს და აგრესორებს გვიწოდებდა. ამასვე ფიქრობდნენ იტალიელები – ჩვენზეც. მაგრამ რუსეთი „დიდი დერჟავა“ იყო და მაინც რიდი ჰქონდათ მისი. რუსეთის „წარმომადგენლები“ წაგვიყვანეს და მოგვათავსეს საბჭოთა კავშირის რეზიდენციაში, ულამაზეს ვილაში, რომელიც ერთ დროს მორის ტორეზს უჩუქებია რუსებისათვის, „სიყვარულისა და პატივისცემის“ ნიშნად.

დილით ადრე გამეღვიძა, ჩემი საწოლის ფანჯრებიდან ვატიკანის სასახლე მოჩანდა, მთელი თავისი სიდიადით და პომპეზურობით. ბატონ ირაკლის ვთხოვე გვენახა ვატიკანის სასახლე. ალბათ ბედისწერა იყო, რაც ჩვენ იქ შეგვემთხვა. მსოფლიოს ყველა კუთხიდან ჩამოდიან რომში ტურისტები, მლოცველები, თვეობით დგანან რიგში, რათა შორიდან მოკრან თვალი რომის პაპს. ჩვენ ადრე მივედით და დავიწყეთ ვატიკანის დათვალიერება. ერთ შესასვლელთან, ლამაზ მუნდირებში გამოწყობილმა რამდენიმე კარაბინერმა ზრდილობიანად შეგვაჩერა და გვანიშნეს იქით წასვლა არ შეიძლებაო. ჩვენ შევჩერდით და უცბად, ზურგს უკან უამრავი ხალხი მოგვაწყდა. ჩვენ, ვერც წინ მივდივართ, ვერც უკან. ამ დროს დილის ლოცვაზე მიმავალი პაპი დავინახეთ. მან შენიშნა შესასვლელთან შეგროვილი ხალხი და ჩვენსკენ გამოემართა. მოგვიახლოვდა, ყველას პირჯვარი გადაგვწერა, რადგან ყველაზე წინ ჩვენ ვიდექით, ჯვარზე ვეამბორეთ, ნაკურთხი წყალი გვაპკურა და გზა გააგრძელა (რა იცოდა პაპმა, რომ ჩვენ რუსეთიდან ვიყავით, თანაც პარტიულები და „ურჯულოები“, თორემ ამას არ გააკეთებდა).

ამ შემთხვევიდან საკმაოდ დიდი დრო გავიდა. მე უკვე, 30 წელს გადაცილებული, ცოლშვილიანი, გაეროში ვმოღვაწეობ, ამ დროს თბილისიდან ამანათი მივიღე. ბატონი ირაკლი მიგზავნიდა სურათს რომის პაპთან ერთად გადაღებულს, როდესაც პაპი, ბატონ ირაკლის აჯილდოებს ვატიკანის მეცნიერებათა აკადემიის ოქროს მედლით. წერილში ბატონი ირაკლი მწერდა: – „რომის პაპმა მედლის გადმოცემის დროს მიცნო, და მკითხა, სადაც ირაკლი ბატონო ის ახალგაზრდა შენთან ერთად რომ ლოცულობდაო, თან მთხოვა – მოკითხვა გადმომეცა, რასაც სიამოვნებით ვასრულებ“-ო.

1979 წელს ბატონმა იურიმ მისაღები გამოცდები ჩააბარა მოსკოვის საგარეო ვაჭრობის აკადემიაში, რომელიც წარჩინებით, წითელ დიპლომზე დაამთავრა და საერთაშორისო ეკონომიკის სპეციალისტი გახდა. ის იყო ამ ფაკულტეტის პირველი კურსდამთავრებული ქართველი. იმ პერიოდში, საბჭოთა კავშირში, ეს ფაკულტეტი მხოლოდ ოცდახუთ კაცს ჰქონდა დამთავრებული, მათ შორის ფრიადზე, მხოლოდ ერთს – ქართველ იური ახვლედიანს.

მოსკოვის აკადემიის საერთაშორისო ეკონომიკის ფაკულტეტის კურსდამთავრებული ბატონი იური დაუბრუნდა თავის ძველ სამსახურს. აქ მალე აწინაურებენ – მთავარ სამმართველოს უფროსად და მეცნიერებისა და ტექნიკის სახელმწიფო კომიტეტის კოლეგიის წევრად ირჩევენ. წელიწადნახევრის მუშაობის შემდეგ, ბატონი იური მონაწილეობას იღებს გაეროს წარმომადგენლებთან გასაუბრება-კონკურსში, რომელიც ქალაქ კიევში ჩატარდა. თორმეტ პრეტენდენტს შორის გამარჯვებულად, ქართველი, იური ახვლედიანი აღიარეს და მის მერე მუშაობს გაეროში. მას ხუთი-ექვსი წლის განმავლობაში აწინაურებენ.

სამშობლოზე, თბილისზე შეყვარებული „პლეხანოველი“ იური, დღენიადაგ ილვწის და ფიქრობს თავისი ქვეყნის ბედ-იღბალზე, მის მომავალზე. მან, საჩოგბურთო კლუბ „დოიჩვაგრამის“ სახსრებით, ვენაში, ერთთვიანი შეკრება ჩაუტარა საქართველოს ახალგაზრდულ ნაკრებ გუნდს. 1990 წელს, იმავე კლუბის სახსრებით ვენაში მიიწვია მოყვარული ჩოგბურთელები: ჯანო ბაგრატიონი, ირმა სოხაძე, პროფესორები რამაზ ხუროძე და აგული სოხაძე, ავთანდილ კეთილაძე, რამაზ გოგავა, გედარ ფალავანდიშვილი და სხვები, სულ 25 კაცი.

„მივლინებით ჩავედი პარიზში და იუნესკოს შტაბ-ბინაში შევხვდი თბილისელ ავთანდილ ქორიძეს, სულით და ხორცით თბილისზე შეყვარებულ კაცს. გულთბილი ურთიერთ მოკითხვის შემდეგ, შემიყვანა იუნესკოს გენერალური დირექტორის მოადგილის კაბინეტში და ჩემი თავი ასე წარუდგინა: – „იცით, ესეც პლეხანოველია“. მე გამიკვირდა, სად იუნესკო და სად „პლეხანოვი“. თურმე, ბატონი ავთანდილის მეშვეობით, იუნესკოს ყველა თანამშრომელმა იცის თბილისი და „პლეხანოველები“.

„ეთიოპიაში ყოფნის დროს გავიცანი ბათუმელი ქართველი, „მორფლოტის“ წარმომადგენელი საბჭოთა კავშირიდან. გახარებულმა ჩემმა ნაცნობმა გადარეკა საქალაქთაშორისო ტელეფონით ეთიოპიის (რომელიც ზღვის დონიდან 2000 კილომეტრზე მდებარეობს) ქალაქებში და რამდენიმე საათში ხუთი ქართველი, ჩვენი ღვინით და ქართული პურმარილით დილის ხუთ საათამდე ვმღეროდით ქართულ სიმღერებს და თვალცრემლიანები სამშობლოს ვიგონებდით“.

ბატონი იურის მეუღლე – ნათელა ღონღაძე-ახვლედიანი – ფილოლოგია, ლექციებს კითხულობდა თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტში. ჰყავთ ორი ბიჭი – 14 წლის ირაკლი-ჩოგბურთელია, და 11 წლის დათო – ფეხბურთელი, ორივენი თბილისში დაიბადნენ და აქვე მონათლეს გოგი ჯავახიშვილმა და გოგი გოგბაიძემ. ბიჭები ბრწყინვალედ ფლობენ ინგლისურ, გერმანულ და რუსულ ენებს. ქართულში ცოტა მოიკოჭლებენ, მაგრამ მშობლები ყველაფერს აკეთებენ, რომ ისინი რაც შეიძლება ხშირად ჩამოიყვანონ თბილისში და დაეუფლონ მშობლიურ ენას. ახლაც, თბილისში ყოფნის დროს შვილებს მთელი საქართველო მოატარეს, ბოლოს, ვენაში წასვლის წინ – კახეთში ჰყავდათ. დადგება დრო და ევროპაში მიღებული ცოდნა-განათლებით დატვირთული ირაკლი და დათო, დაუბრუნდებიან თავის სამშობლოს და იქ მიღებულ ცოდნას და გამოცდილებას მოახმარენ თავის ქვეყანას.

„თბილისიდან გამგზავრების წინ, ავიყვან ჩემს ბიჭებს ფუნიკულიორზე, მთაწმინდაზე, ამ დიდი თვალსაწიერიდან დავანახებ ჩვენს დედაქალაქს, სადაც დიდიცა და პატარაც სიყვარულით წარმოთქვამს მის სახელს, დროებით ვემშვიდობები ჩემს თბილისს, მომავალ შეხვედრამდე“. ოპტიმისტურ ნოტაზე ამთავრებს საუბარს ბატონი იური და ძლიერად მართმევს ხელს. გაზეთ „მეფეთუბანს“ კი დიდხანს სიცოცხლეს და არსებობას უსურვებს.

საუბარი ჩაიწერა
ჯემალ კვანტალიანმა

იური შვილებთან ირაკლისა და დათოსთან ერთად

იურის მშობლები ირაკლი და მერი, ძმა ალექსანდრე

არსენ გაგუა

მიყვარდეს წარსული

დავიბადე საქართველოს ულამაზეს ქალაქ სენაკში, ვსწავლობდი მე-3 საშუალო სკოლაში, რომელსაც სათავეში ედგა ჭეშმარიტი ერისკაცი კალისტრატე (კალე) გრიგორია, რომელიც გვინერგავდა დიდი მწერლების სიყვარულს და გვასწავლიდა მათ ნაშრომებს, „დიდნი არიან საქმენი წარსულისა, იმიტომ, რომ იქ ბრწყინავდნენ დიდნი მამულიშვილნი, დიდის ანდერძით და სურვილებით გულატკივებულნი“ (ილია).

ჩვენზე უფროსი თაობის სენაკელი ახალგაზრდები თბილისში სწავლობდნენ და არდადეგებზე სენაკში ჩამოდიოდნენ, რომელთა საყვარელი შეკრების ადგილი იყო სენაკის ცენტრალური ბაღი. ვიყავი 14 წლის და ისინი მახსოვს: ლევან ცაავა, ამირან ტყებუჩავა, ტოჩი ნოდია და სხვანი, რომლებიც გვიყვებოდნენ თბილისის ღირსშესანიშნავ ადგილებზე, რომელთაგან განსაკუთრებით დამამახსოვრდა პლეხანოვის გამზირი. ბავშვები მრავალ შეკითხვებს ვაძლევდით მათ, ყველაფერი გვაინტერესებდა: „მართალია, რომ პლეხანოვის გამზირი ტროტუარები თავისით მოძრაობენ?“ იმდენი ლაპარაკით კი პლეხანოვის გამზირზე გავლა და მისი მოფერება ოცნებად გვექცა.

1936 წლის მაისში სკოლის ადმინისტრაციამ 40 მოწინავე მოსწავლეს შორის მეც ამომირჩია და გადაწყვიტა მოეწყო ექსკურსია თბილისში. ჩვენი კონსტიტუციის მასწავლებლის, ლევან ცანავას ხელმძღვანელობით, რომლის შვილი ლონდერი დღეს აფხაზეთის მინისტრთა საბჭოს თავმჯდომარეა.

სკოლის დირექტორი მამა-შვილურად გვარიგებდა და თავისი საუბარი ასეთი სიტყვებით დაამთავრა: „სავალდებულოა, ჩვენმა შვილებმა სკოლაში შეისწავლონ თავისი თავი და მიხვდნენ, რომ საქართველოს სხვადასხვა კუთხის მცხოვრებნი ძმები ვართ, სამის ძლიერის უხრწნულის კავშირით საუკუნოდ შეხორცებული: საერთო ისტორიით, ქრისტეს სარწმუნოებით და ერთის დედაქართული ენით“.

დადგა ნანატრი დღე. 40 ბავშვი თბილისში ჩამოვედით მატარებლით. სადგურში ბავშვების დაჟინებული თხოვნით დილის 9 საათზე პლეხანოვის გამზირზე გავისეირნეთ და აგვისრულდა დიდი ხნის ნატვრა. იმ დროს დავათვალიერეთ პლეხანოვის გამზირზე (ამჟამად დავით აღმაშენებლის) ბრწყინვალე ბაღები – „არტო“, ბავშვთა დასვენების კულტურის ბაღი, სადაც ჩვენი ტოლები თამაშობდნენ. იყო საცურაო აუზი, ღია ესტრადა, უკრავდა მუსიკა; იყო სპორტული ნაგებობებიც. იყო საზაფხულო კინოთეატრი, საკონცერტო დარბაზი, დავათვალიერეთ მუშტაიდის ბაღი, რომელმაც წარუშლელი შთაბეჭდილება დატოვა. დავათვალიერეთ ავლაბრის სტამბა და რაც მთავარია, თბილისის ფუნიკულიორი, სადაც ჩემს თვალწინ მთელი თბილისის პანორამა გადაიშალა.

არ შემიძლია არ აღვნიშნო ერთი შემთხვევა ჩვენი თბილისში პირველად ყოფნის დროს. შეგვიყვანეს მოედანზე კაფეში დილით ჩაის დასალევად. ჯოდორიმ (ჩვენმა ხუმარა მეგობარმა ბიჭმა) ხუმრობით ლომი მოითხოვა. ლამაზმა ქალბატონმა ვერ გაიგო ხუმრობა, გული მოუვიდა და გაბრაზებულმა გვითხრა, ლომი თუ გინდათ, რესტორანში მიბრძანდითო. ყველამ, 40-მა ბავშვმა, ხარხარი ატეხა და მიმტანი მიხვდა, რომ ვხუმრობდით. იმ დღიდან ჯოდორის ზედმეტად სახელად „ლომი“ შევარქვით. ბ-ნი ჯოდორი შემდგომ გახდა ენათმეცნიერებათა დოქტორი, გავიდა დრო. 1968 წელს დავიწყე მუშაობა სს „საქმეოლითის“ სისტემაში დირექტორად. ყოველდღიურად მიხდებოდა კავშირი პლეხანოველებთან და ვამჩნევ, რომ პლეხანოვის გამზირი ის აღარ არის, რაც მინახავს. თვალში საცემია უწესრიგო ვაჭრობა, ყოველ ნაბიჯზე მათხოვრობა, რაც ძალიან გულსატკენია. ამის აღსაკვეთად თავისი სიტყვა სამართალდამცავებმა უნდა თქვან.

ჩემი სურვილია და მოვუწოდებ პლეხანოველებს, განსაკუთრებით სავაჭრო ორგანიზაციების ხელმძღვანელებს, მეტი სიყვარულითა და პატივისცემით მოვეპყროთ არა მარტო პლეხანოვის გამზირს, არამედ ქალაქის ქუჩებს და ამით ხელი შევუწყოთ თბილისის მერს, ბ-ნ ვანო ზოდელავას, რომელიც ენერგიულად შეუდგა ქალაქის კეთილმოწყობას. გავითვალისწინოთ ისიც, რომ ქვეყანაში დაიწყო სტაბილიზაციის პროცესი. ეკონომიკური რეფორმები მყარ ნიადაგზე დადგა და შეუქცევადი ხასიათი მიიღო, რაც აღინიშნა კონსტიტუციის მიღებითა და ეროვნული ფულის – ლარის შემოღებით.

განხორციელდა ფართომასშტაბიანი შეტევა კრიმინალურ სამყაროსთან, ჩატარდა სასამართლო რეფორმები, განმტკიცდა საქართველოს საერთაშორისო პოლიტიკურ-ეკონომიკური კავშირები, ხორცი შეესხა ევროპა-კავკასია-აზიის ტრანსნაციონალურ პროგრამას. მსოფლიოს სხვადასხვა ქვეყნებიდან ჩამოდიან თბილისში ბიზნესმენები, სახელმწიფო მოღვაწე სტუმრები. ვაჩვენოთ მათ ვინა ვართ, რანი ვიყავით; ვაჩვენოთ ჩვენი ადათწესები, რომ ჩვენ ვართ პურლიდი ქართველები, სიტყვასაქმიანი და საქმესიტყვიანი ადამიანები.

ეს კი საქმით უნდა დავამტკიცოთ.

არსენ გაგუა

ომისა და შრომის ვეტერანი

3 სექტემბერი 1999 წელი.

ქართული სუფრა, ხასხასა მწვანილი, კიტრი, პამიდორი და მწნილეული, კახური „დედის პურები“, თუშური გუდის ყველი და მეგრული სულგუნი, იმერული კეცის მჭადები და აჭარული ხაჭაპურები, ალაზნის ლოქო, მტკვრის მურწა და არაგვის კალმახი, ხრამის ცოცხალი, რიონის ორაგული და შავი ზღვის კეფალი, მშრალად მოხარშული დედლები, შებრაწული წიწილები, ინდაურის სურნელოვანი საცივი და ათასგვარი ფხალეული, ცვრიანი მწვადები, ხინკალი და შემწვარი გოჭი, ლარნაკებზე დალაგებული ნაირ-ნაირი ხილეული, ღვთაებრივი ქართული ღვინო და ბულბულის ჰანგების ხმაშეწყობილი მჭევრი თამადა – ყოველივე ეს, ჩვენი ისტორიული წარსულისა და გუშინდელი ყოველდღიურობის ატრიბუტი გახლავთ.

ქართული სუფრის, პურ-მარილის მადლი ოდითგან იყო ცნობილი. მას აღფრთოვანებით მოიხსენიებენ საქართველოს ძირძველ მიწაზე სხვადასხვა საუკუნეებში სტუმრად მყოფი ბერძენი, თუ რომაელი ისტორიკოსები, გეოგრაფები, ფრანგი და იტალიელი მისიონერები, ინგლისელი, გერმანელი, თუ არაბი მოგზაურები.

ქართული სუფრა ერთგვარად ქართული სარიტუალო მცნებაა, სადაც კარგად არის გამოკვეთილი ერის წარსული, აწყმო და შეიძლება მომავალიც. ქართულ სუფრაზე ზოგჯერ შეიძლება გადაწყდეს არა მარტო დიდი გლობალური საერთო საკითხი, არამედ ორი ადამიანის ბედნიერება და მომავალი. ამდენად ქართული სუფრა გახლავთ ფართო და დიდი დატვირთვის მცნება მასში შემავალი სხვადასხვა კომპონენტით და ბოლოს იგი ქართველი კაცის, მისი სულიერი სამყაროს, ერუდიციის, მისი განვითარების და წინსვლის ნათელი სახიერებაა. ქართული სუფრა თავისი შინაარსით და დიზაინერული კულტურით დიასახლისის ოსტატობის შესანიშნავ მაგალითს წარმოადგენს.

ქართული სუფრას უამრავი ტრფიალი ჰყავდა და დღესაც ბევრი ჰყავს, რომლებიც თავის ინტიმს გამოხატავენ თავისი შესაძლებლობებისდაგვარად. საკმარისია გავიხსენოთ გრიგოლ ორბელიანის ცნობილი პოემა „სადღეგრძელო“ და ნიკო ფიროსმანაშვილის შედევრები, სადაც შესანიშნავად არის დაფიქსირებული ქართული სუფრის მადლი. ასე მრავალი მაგალითის მოყვანა შეიძლება, მაგრამ, რაც მთავარია, ქართული სუფრა, ქართველი კაცის სული და გულია, მისი განუყოფელი ნაწილი და ცხოვრების აზრია. ქართველებს აქვთ ორნაირი შინაარსის გამომხატველი სუფრა, რომელიც ფილოსოფიურ ხასიათს ატარებს: პირველი ლხინის და მეორე ჭირის, რაც უდავოდ აუცილებლად გამომდინარეობს სიცოცხლისა და სიკვდილის ყოფისაგან.

საოჯახო

ოთარ ჟინჟარაძე, აპალონ კალანდარია, შუქური ნანეიშვილი, ამირან ბახტაძე

თამადა

ქართული სუფრის წასამართავად აუცილებლად ინიშნება თამადა, ანუ წინამძღოლი, რომელმაც უნდა მისცეს სუფრას შინაარსი, აღინიშნოს ღირსშესანიშნავი თავშეყრის საბაბი. ეს, ერთი დღით არჩეული წოდება მოითხოვს პიროვნებისაგან აუცილებლად გარკვეულ განათლებას, ინტელექტს და, რაც მთავარია, არტისტულ ნიჭს და უნარს. შეიძლება ერთმა დღემ გაუთქვას სახელი კარგი თამადისა, რაც შემდეგში ევალება იყოს ყოველთვის ფორმაში, რათა შეინარჩუნოს მოპოვებული პოპულარობა. თამადისათვის აუცილებელია სუფრის წარმართვის კოდექსის ცოდნაც. საქართველოში, საუკუნეების განმავლობაში, ხალხური ფოლკლორიდან დღემდე მოტანილია ტრადიციული სადღეგრძელოები, რომლებიც დროთა განმავლოაბში იხვეწებოდა, ლამაზდებოდა და თაობიდან თაობაში გადადის, როგორც ტრადიცია.

ქართული სუფრა

რევაზ ყიფიანი სუფრის თამადა

მოწვეული სუფრაზე მსხდომი სტუმრები ან მასპინძელი პირველ რიგში ასახელებენ თამადას, რომელმაც უნდა წარმართოს სუფრა და შესაფერისი შინაარსი უნდა მისცეს მას. სუფრის წევრები ლოცავენ, უსურვებენ დღეგრძელობას და შესანიშნავ თამადობას.

I სადღეგრძელო ისმევა იმ მიზეზის საპატივცემულოდ, რამაც თავი მოუყარა მოწვეულ და დაპატიჟებულ სტუმრებს,

II სადღეგრძელო, თუ საქორწინო სუფრაა, თამადა ადღეგრძელებს ნეფედედოფალს, მათ ბედნიერებას ლოცავს ორი ერთნაირი სასმისით ან უფრო ხშირად ყანწით,

III სადღეგრძელო ეკუთვნის ამ სუფრის რიტუალის წარმომადგენლებს ანუ ხელისმომკიდეებს როგორც ნეფის, ასევე პატარძლის მხრიდან,

IV სადღეგრძელო ეკუთვნის ბედნიერი წყვილის მშობლებს,

V სადღეგრძელო ისმევა ნეფე-დედოფლის დედმამიშვილების სადღეგრძელო,

VI სადღეგრძელო ეკუთვნის ახლო ნათესავებს: დეიდებს, ბიძებს და მათ ოჯახებს,

VII სადღეგრძელო ისმევა სიძე-პატარძლის მეგობრების და ამხანაგების და ასე შემდეგ....

არც ერთი თამადა არ გამოტოვებს სამშობლოს, საყვარელი საქართველოს, მისი თბილისის, ქართველი ერის სახელოვანი წინაპრების მოსახსენებელ სადღეგრძელოს. მეგობრობის სადღეგრძელო, ხშირად შოთა რუსთაველის სახელს უკავშირდება. სიყვარულის სადღეგრძელო, სადაც თამადამ შეიძლება მოიშველიოს პოეზია. ამისათვის გალაკტიონის პოეზიის მოშველებაც კმარა.

გურიაში პირველი სადღეგრძელო მშვიდობისა ისმევა. შინაარსით იგი აუცილებლად გვჭირდება და განწყობილებით გვესადაგება დღეს. ბუკა ნაკაიძის „სუფრის წესების“ გაცნობისას პირველ სადღეგრძელოდ მოიხსენიება ოჯახის დიასახლისების სადღეგრძელო. დაპატიჟებულ სტუმრებს აუცილებლად უნდა შეეგებოს და კარი გაუღოს დიასახლისმა, ხოლო შემოსწრებულ სტუმარს ეგებება ოჯახის ესა თუ ის წევრი. თამადას არ უნდა გამორჩეს ახლობელი მეზობლის სადღეგრძელოც.

მზერასხივებული ღვინით სავსე ყანწის ან სასმისის ბოლომდე შესმის შემდეგ თამადა ალავერდს გადასცემს გვერდზე მჯდომს ან ვისაც სურს, რომელიმე სუფრის წევრს. თუ სუფრა წევრთა დიდი რაოდენობით არის წარმოდგენილი, მაშინ თამადა ირჩევს დამხმარე მოადგილეს ეგრეთ წოდებულ ტოლუმბაშს. სუფრაზე ირჩევენ მერიქიფეს, რომლის მოვალეობაა თვალი ადევნოს და შეუვსებელი ჭიქები დროზე ღვინით შეავსოს.

ქართული სუფრული ან ხალხური სიმღერისა და ცეკვა-თამაშის გარეშე სუფრის ხიბლი იკარგება. ხალხური ხმოვანი მარგალიტის მრავალჟამიერის გარეშე წარმოუდგენელია. სიმღერა, ქართველი კაცის გულით ნამღერი სიხარულიცაა და სევდაც. ცეკვა, ქართველი კაცის გმირული, რაინდული და აქვე მეტად მოკრძალებული გრძნობის დიდი ოსტატობით გამოცემული პლასტიკაა.

ნადიმის სუფრა თავდება თამადის ბოლო სადღეგრძელოთი, სადაც ისმევა ყოვლადწმინდის სადღეგრძელო, რომელიც ოჯახის მფარველია და ამ სადღეგრძელო-ლოცვაში სუფრის წევრები თამადის სამადლობელო სადღეგრძელოს შემდეგ ილოცებიან და უსურვებენ ოჯახს კეთილ სურვილებს. ნადიმი ამით მთავრდება.

გადმოცემით ცნობილია, რომ ძველ რომში ღვინო საღვთო სასმელად ითვლებოდა. ისტორიკოსების გადმოცემით იუნონის ტაძარი ვაზის სვეტებზე ყოფილა დაყრდნობილი. დიანას ტაძრის სახურავზე მთლიანად ვაზისგან გაკეთებული კიბით ადიოდნენ, ხოლო ღვინო რომაელებს ისეთ სათაყვანებელ ძვირფას სითხედ მიაჩნდათ, რომ იგი კერპებისთვისაც კი ენანებოდათ და მის მაგივრად შესაწირად რძე მიჰქონდათ. ქართველი მეცნიერი, მეღვინეობის ფუძემდებელი კ. მოდებაძე აღნიშნავდა, რომ ვაზისა და ღვინის სამშობლოდ ამიერკავკასია უნდა ჩაითვალოს, კერძოდ კი, საქართველო, საიდანაც იგი ჯერ ეგვიპტეში და შემდეგ ევროპაში გავრცელდა.

ალექსანდრე დიუმა წერდა: „ქართველი კაცი არასოდეს მთვრალი არ არის. ის სუფრაზე 8-10 ბოთლ ღვინოს დალევს, რისგანაც უფრო მხიარული და გულახდილი ხდება“.

ქართულ სუფრასთან თავს იჩენდა ქართველი კაცის ხასიათის სიმტკიცე, თავდაჭერილობა, ვაჟკაცური ბუნება, ზრდილობა და რაც არანაკლებ მნიშვნელოვანია, ქართული ლხინი ეს იყო ქართული კულტურის ერთგვარი დათვალიერება.

ზეინარ ხელაშვილი.

ალბომიდან

მარცხნივ: მედეა კობახიძე, ნათელა ყიფიანი, ჯულიეტა ქვათაძე

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ტრადიცია გრძელდება

აგვისტოს ერთ დილას, ტრადიციათა აღორძინების საზოგადოების თავმჯდომარის, ბატონ ვაჟა სალუქვაძის ხმა შემომესმა ყურმილიდან. სასწრაფოდ მიბარებდა ძველი კინოსტუდიის შესასვლელთან დილის 11-ის ნახევარზე. მივხვდი, რომ რაღაც მნიშვნელოვანი ხდებოდა. სასწრაფოდ მივედი დათქმულ ადგილას. მისვლისთანავე ვიკითხე თავშეყრის მიზეზი. აღმოჩნდა, რომ მიწვეულები ვიყავით ფილმის სანახავად. მალე მოგვიახლოვდა ბრგე აღნაგობის, მომღიმარი მამაკაცი, გაგვეცნო. იგი აღმოჩნდა კინოდოკუმენტალისტი ბ-ნი ჯემალ ჭიჭინაძე. სწორედ მისი ფილმის სანახავად ვიყავით მიწვეული. ჩართეს ფირი. ეკრა-

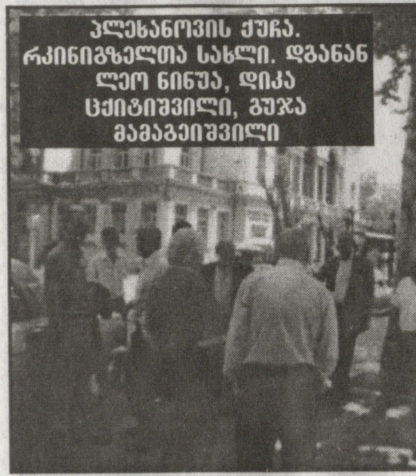

პლეხანოვის ქუჩა. რკინიგზელთა სახლი. დგანან ლეო ნინუა, დიკა ცქიტიშვილი, გუჯა მამაგეიშვილი

ნიდან გაისმა რევაზ ლაღიძის „ჩემო კარგო ქვეყანა". კვლავ ვიგრძენი ის რაღაც განსაკუთრებული, ენით გამოუთქმელი, ჩემი გულის სიღრმეში მიმა-

ვალიკო ჭიჭინაძე

ლული გრძნობა, რომელიც ამ სიმღერის მოსმენის დროს ყოველთვის მეუფლება. ახლაც ასე მოხდა. მაგრამ ჩემი სამშობლოს, მისი ულამაზესი მთა-ბარის, ოსტატურად გადაღებული ფერადი კადრების ხილვამ გული სიამაყით ამივსო. გავიფიქრე, რა ბედნიერი ვარ, რომ ქართველი ვარ.

ფილმის სათაურია „ყირიმელი ქართველები". კადრი კადრს მიჰყვებოდა. აგერ პლეხანოვის გამზირი, ნაცნობი, ბავშვობიდან უსაყვარლესი ადგილები. უკვე ვიგრძენი, რომ ჩემს ემოციებს ველარ ვიკავებ. კადრი ჩერდება. რკინიგზელთა სახლის წინ „ბირჟაზე" ჩამომდგარ, პირმცინარ, ბედნიერ, ძველ პლეხანოველებს მოუყრიათ თავი. ვაკვირდებოდი თითოეულ მათგანს და ბევრი უცნობიც კი ჩუმად შევიცანი. სამწუხაროდ, ბევრი მათგანი ჩვენს შორის აღარ არის, ბევრი ბედმა თუ უბედობამ არც ძალიან შორს ჩვენგან, მაგრამ ჩვენთვის მაინც უცხო მხარეში, ყირიმში გადააგდო.

ვუყურებდი სხვის მიწა-წყალზე დავაჟკაცებულებს და ჭირსა შიგან გამაგრებულ მოყვასს, რომელთაც სამშობლოს სიყვარული არათუ განელებიათ, არამედ საკუთარი გულის საოხად, მამულის სადიდებლად და ჩვენდა საამაყოდ მეორე, პატარა საქართველო შეუქმნიათ იქაც, ყირიმის ტანჯულ მიწაზე.

ბედნიერები ვართ, რომ სადაც არ უნდა ვიყოთ, ქართული ნიჭი და გენი გზას არ ჰკარგავს და ქართულ სულს ყველგან ინარჩუნებს. მრავალი კეთილი და სასარგებლო საქმეს ჩაუდგნენ სათავეში ჩვენი თანამემამულენი.

ყირიმელ ქართველთა სათვისტომოს პრეზიდენტი, სიმფეროპოლის ერთ-ერთი მსხვილი საწარმოს დირექტორი ანზორ ცქვიტავა, ფეოდოსიის საწარმოო „ჰიდრომშენებლის" გენერალური დირექტორი გიორგი კოტრიკაძე, ყირიმის რესპუბლიკის კულტურის ფონდის სამმართველოს თავმ-რე ბორის ბალაიანი, სიმფეროპოლის ერთ-ერთი მრავალდარგოვანი, საწარმოს „აგატის" პრეზიდენტი ვახტანგ ფერაძე, ყირიმის მევენახეობა-მებაღეობის სამეცნიერო ცენტრის „ჯალიტას" პრეზიდენტი ჟიული ჭიჭინაძე, იალტის სახელმწიფო ფილარმონიის დირექტორი სახელმწიფო პრემიის ლაურატი ელგუჯა ქებულაძე, არქიტექტორთა კავშირის თავმ-რე, საერთაშორისო აკადემიის საპატიო წევრი გიორგი ჩახავა, ქერჩის თევზის კომბინატის გენერალური დირექტორი სერგო თავაძე.

მრავალი კილომეტრი აშორებს მათ მშობლიურ მიწას, საყვარელ ქალაქს, უბანს, სადაც გაიზარდნენ, თავისიანებს, მეგობრებს მოშორებული, მაგრამ მიუხედავად ამისა, ყოველნაირად ცდილობენ, რაც შეიძლება შეამცირონ ეს მანძილი, რათა მეტად შეიგრძნონ, მეტად შეისუნთქონ ქართული მიწის სურნელი. რაც არ უნდა ბედნიერი იყოს ადამიანი უცხო მხარეში, სამშობლოს სიყვარულისადმი ტკივილის გრძნობა დამტანჯველია. ამიტომაა, რომ აქ უცხო მხარეში უფრო მეტად შეიგრძნეს ერთად ყოფნის, მხარში ამოდგომის და გატანის ძალა, ერთმანეთის ჭირის და ლხინის გაზიარება.

ბედმა თუ უბედობამ აიძულა ისინი სამშობლოსაგან მოშორებით ყოფილიყვნენ, მაგრამ თავისი ნიჭიერების და გონიერების წყალობით უამრავ კეთილ საქმეს აკეთებენ. საქმეს კი რა გამოულევს სათვისტომოს თავკაცებს? უფრო ახლოს რომ გააცნონ ყირიმელებს თავისი პატარა ქვეყნის ისტორია, კულტურა, აწყობენ საქართველოს კულტურის დღეებს ყირიმში, იწვევენ ქართველ ხელოვნების მუშაკებს, აწყობენ ქართველ მხატვართა ნამუშევრების გამოფენას.

ფილმის ნახვის მერე ჩვენთვის უცნობ ქართველებთან შეხვედრის სურვილი გაგვიათკეცდა. იქნებ ჩქარა დადგეს დრო და ჩაგიკრათ გულში, ჩვენო თანამემამულენო, მოგესიყვარულოთ, გაგრძნობინოთ ის სითბო და ჩვენებური სიყვარული, რომელიც, ალბათ, გაკლიათ.

მინდა გაგაცნოთ და წარმოგიდგინოთ კინოხელოვანთა შესანიშნავი ოჯახი. ჭიჭინაძეებისა, რომლის სამი თაობა დიდი სიყვარულით ემსახურებოდა და დღესაც ემსახურება ხელოვნების ამ ურთულეს დარგს. როდესაც გავეცანი მეტად სა-

ქალაქ სიმფეროპოლის ხედი

ინტერესო წარსულისა და დღევანდელობის მქონე ოჯახს, გადავწყვიტე საზოგადოებისათვის წარმომეჩინა თითოეული მათგანი.

ჭიჭინაძეების ოჯახის საშუალო თაობის წარმომადგენელს, ბ-ნ ჯემალის პიროვნებით დავინტერესდი.

საინტერესო მოსაუბრე გამოდგა. დიდი სიყვარულით გაიხსენა მამა ვლადიმერ (ვალიკო) ჭიჭინაძე, საქ. კულტურის დამსახურებული მუშაკი, მრავალი წლების განმავლობაში კინოსტუდია „ქართული ფილმის" დირექტორი, რომელიც მუშაობდა ქართული კინოს ისეთი კორიფეების გვერდით, როგორიც იყვნენ მიხეილ ჭიაურელი, ნიკოლოზ შენგელაია (რომელიც თავის უმშვენიერეს მეუღლესთან ნატო ვაჩნაძესთან ერთად ჭიჭინაძეების ოჯახის ხშირი სტუმრები იყვნენ), სიკო დოლიძე, დავით რონდელი, ლეო ესაკია, შოთა მანაგაძე, ნიკოლოზ სანიშვილი. დამერწმუნებით, რომ ალბათ ბევრს არ ერგო ბედნიერება ქართული კინოს ამ ვარსკვლავებთან არა თუ გვერდით ყოფნისა, მეგობრობისა, არამედ შორეული ურთიერთობაც კი ოცნებად დარჩათ.

სამეგობროც დიდებული ჰყავდა ბატონ ვალიკოს. მის ოჯახში ხშირად იკრიბებოდნენ კაკო კვანტალიანი, დავით გა-

ჯემალ ჭიჭინაძე

მრეკელი, დავით ბადრიძე, ალე ომიაძე, კოტე დაუშვილი, გიორგი (ჟორჟიკა შავგულიძე, ორდე დგებუაძე, გოგი კავკასიძე (კინემატოგრაფიის მინისტრის მოადგილე). მეგობრულ გარემოში აღზრდილმა ბიჭებმა არ უღალატეს მშობლების ტრადიციას. უამრავი მეგობრებით გარშემორტყმულნი იზრდებოდნენ, ვაჟკაცდებოდნენ. პლეხანოველი მეგობრები გურამ გვეტაძე, ალიოშა სოხაძე, ვახტანგ გუგუშვილი, გურამ ნასიძე, რეზო მუსერიძე ხშირად იკრიბებოდნენ „ბირჟაზე", რომელიც კავკასიძის სახლის წინ მდებარეობდა. მერე დაუყვებოდნენ „პლეხანოვის გამზირს და საღამოებს გოფილექტის ბაღში ატარებდნენ – „პლეხანოველთა სამოთხეში" – როგორც მას უბნელები ეძახდნენ. „ეს დრო ყველაზე ტკბილი მოსაგონარია ჩემს ცხოვრებაში" – მითხრა ბ-მა ჯემალმა. გულის სიღრმეში მიმინებულმა ნოსტალგიამ ხმა აუთრთოლა. ბედნიერია ადამიანი, რომელსაც ეს გრძნობა გააჩნია, ნოსტალგია კი მხოლოდ ვაჟკაცური სულის ადამიანების წილხვედრია.

კინოს სიყვარული სიყრმიდანვე დაჰყვა ჯემალ ჭიჭინაძეს. მამის მიერ გაკვალულ გზას, პატიოსანი, შრომისმოყვარე, კეთილი გულის ახალგაზრდა კაცი დაადგა – გზაზე, რომელიც არ იყო იავარდით მოფენილი, ბევრი სიძნელეების გადალახვა მოუხდა, მაგრამ საყვარელი საქმისადმი ერთგულება იმდენად ჰქონდა ძვალსა და რბილში გამჯდარი, რომ სიძნელეებსაც არაფრად აგდებდა. რამდენჯერ თეთრად დასთენებია სცენარზე თუ ფილმზე ფიქრით, რამდენი უძილო ღამე, რამდენი დარდი და სიხარული ახლდა თითოეული სურათის შექმნას, ამიტომაც იყო, რომ ყოველ გამარჯვებას ბედნიერებად აღიქვამდა.

დღეს ბ-ნი ჯემალი ცნობილი კინოდოკუმენტალისტია, ხელოვნების დამსახურებული მოღვაწე, ვარნის საერთაშორისო კინოფესტივალის ლაურეატი, ქ. გუნიბოს და მახაჩკალის საპატიო მოქალაქე, ღირსების ორდენის კავალერი, კინოსტუდია „მემატიანეში" 60-მდე გადაღებული ფილმები (ნახევარი თავისი სცენარით) აღიარებულია საკავშირო და საერთაშორისო კინოფესტივალებზე დიპლომებითა და პრიზებით.

სისხლის მოწამვლით დაავადებული 18 წლის ქალიშვილის სიკვდილ-სიცოცხლის უმძიმეს ჭიდილს მიუძღვნა რეჟისორმა ფილმი „გულიდან გულამდე", რომელიც წარადგინეს ვარნის საერთაშორისო კინოფესტივალზე, სადაც 35 ქვეყნის 323 ფილმი იღებდა მონაწილეობას. ფილმმა დიდი ოქროს მედალი და გრანპრი დაიმსახურა. რეჟისორი ჭიჭინაძე კი ამ ფესტივალის ლაურეატი გახდა. ასევე დიდი წარმატება ხვდა წილად ფილმს „ბავშვთა სიხარულის სასახლე", რომელმაც საკავშირო კინოფესტივალზე პრიზი დაიმსახურა და 55 ქვეყანაში იქნა გაზავნილი.

რეჟისორმა კინო-კამერით ხელში მოიარა მთელი საქართველო და თითოეულ კუთხეს უძღვნა თავისი გულის ნაწილი. მისი ფილმები მშობლიური მიწისადმი, ქალაქისადმი, უზომოდ შეყვარებული კაცის სიყვარულის გამოხატულებაა, რაზედაც მის მიერ შექმნილი ფილმის სახელწოდებებიც მეტყველებენ. ასეთებია „თბილის-ქალაქობა" რომელშიც გადმოცემულია მორის ფოცხიშვილის ტექსტზე შექმნილი გიორგი ცაბაძის ცნობილი სიმღერის „ჩემო თბილის ქალაქოს" შექმნის ისტორია. თბილისის ქუჩებში ეტლით მოსეირნე მორის ფოცხიშვილის, გიორგი ცაბაძის, ბუბა კიკაბიძის ბედნიერი სახეები, თბილისის საპატიო მოქალაქეებად არჩეული ილიკო სუხიშვილის და ნინო რამიშვილის ექსპრომტად შესრულებული ქართული ცეკვის დაუვიწყარი კადრები. რაოდენ დასანანია, რომ ეს ბატონ ილიკოს მკლავის უკანასკნელი გაშლა აღმოჩნდა, ბატონი ჯემალი კი ბედნიერია, რომ სწორედ მისმა ფილმმა შემოუნახა ეს ყოველივე თბილისის მატიანეს. ამ ფილმისათვის რეჟისორი თბილისის საპატიო მედლით დააჯილდოვა.

შესანიშნავი ფილმი აქვს გადაღებული კინოდოკუმენტალისტს იყალთოს აკადემიის ისტორიაზე სახელწოდებით „იყალთოური საღამოები", თუშეთის თვალწარმტაც ბუნებას უძღვნა ფილმი „თუშური ჩანახატები" შექმნილი აქვს აგრეთვე ფილმების ციკლი საქართველოს ეკოლოგიაზე, კერძოდ, საქართველოს ტყეებზე: „ტყე უბრუნდება თბილისს", „საქართველოს ტყეები", „საქართველოს ბიოგენოტინოზი", სრულმეტრაჟიანი ფილმი „ტყე შეუნახეთ შვილებსა", რომლის სცენარის ავტორიც თვითონაა. ეს ფილმი შემოუნახავს თაობებს, საქართველოზე უზომოდ შეყვარებული პოეტი ქალის ბელა ახმადულინას, ჭაბუა ამირეჯიბის, ჯანსულ ჩარკვიანის და ყველა ჩვენგანის უდიდესი ტკივილის, ნოდარ დუმბაძის დაუვიწყარ სახეს. შექმნილი აქვს ფილმები აჭარაზე. ასეთებია: „აჭარა დღეს", „ზეიმობს აჭარა", „ტრადიცია გრძელდება", „ჩემი ბათუმი" და სხვა.

მრავალი ნამუშევარი უძღვნა კინოდოკუმენტალისტმა საქართველოს კულტურულ-ისტორიულ ურთიერთობებს უცხო ქვეყნებთან. მათ შორისაა ფილმები: „უნგრული ჩანახატები", „მეგობრობა იუგოსლაველებთან", „მეგობრობა ფინელ მშენებლებთან", სლოვაკეთის რაჩის და ქართული რაჭის დამეგობრებას მიუძღვნა ფილმი „რაჭა-რაჩა".

ქვეყნის ძნელბედობის პერიოდში ჯემალ ჭიჭინაძე სათავეში ჩაუდგა ერთ-ერთ შემოქმედებით გაერთიანებას „ეკრანს". მისი სამხატვრო ხელმძღვანელობით იქმნება სრულმეტრაჟიანი ფილმი „მცხეთა". რეჟისორი უ. მჭედლიძე, ოპერატორი ელიაშვილი, ხოლო ჭიჭინაძის ავტორობით და რეჟისორობით, ოპერატორ დავით ასათიანთან ერთად იქმნება სამი მოკლემეტრაჟიანი ფილმი „ქართული საგალობლები", „ქართული ცეკვები", „ქართული სამზარეულო". ეს ფილმები შეიქმნა მისი მეგობრების და ახალგაზრდული ასოციაცია „ინიციატივის" ფინანსური დახმარებით და საშუალებას აძლევს მაყურებელს ეზიაროს ქართული ხალხური ხელოვნების თვითმყოფად სამყაროს.

როდესაც ხელოვანი თავისი შემოქმედებით ემსახურება სამშობლოს, ხალხს და თითოეულ ფილმში ჩაქსოვილი სიყვარული უკანვე უბრუნდება, ეს ხელოვანის დიდი გამარჯვებაა.

თქვენი ყველაზე დიდი გამარჯვება, ბ-ნ ჯემალ, ჩემი აზრით ის არის, რომ ჭიჭინაძეების ოჯახის უმცროსმა წარმომადგენელმაც არ უღალატა ოჯახის ტრადიციას, არ გადაუხვია ბაბუისა და მამის მიერ გაკვალულ გზას.

„შეყვარებული ვარ და ვიყავი ამ საქმეზე" ამბობს უმცროსი ჭიჭინაძე. მან უნივერსიტეტის ეკონომიკური ფაკულტეტი დაამთავრა, მაგრამ ხელოვნების, კერძოდ, კინოს სიყვარულმა სძლია და ამჟამად ამთავრებს საქართველოს შოთა რუსთაველის სახელობის კინოსა და თეატრის სახელმწიფო ინსტიტუტის უმაღლეს კინოსარეჟისორო სახელოსნოს. ბავშვობიდანვე კინოს სამყაროს ნაზიარები, (8 წლისა იყო, როდესაც რეჟისორ გ. ლორთქიფანიძის ფილმში „წიგნი ფიცისა" ბატონიშვილ კონსტანტინეს როლი ითამაშა) და მისი ერთგული დარჩა.

საქვეყნოდ ცნობილი რეჟისორის ბატონ რეზო ესაძის სახელოსნოში ეზიარა კინოხელოვანის საინტერესო პროფესიას, თავისი სცენარით გადაიღო საკურსო ნამუშევარი „პაემანი" შემდეგ კი მამასთან

გიორგი ჭიჭინაძე

ერთად მონაწილეობდა დოკუმენტური ფილმების „ყირიმელი ქართველების" და „აჭარის" შექმნაში.

გზა დაგვილოცნია, ჩვენო გიორგი, ქართული ხელოვნების დიდი მწვერვალების დასაპყრობად. ბაბუისა და მამის მიერ გაკვალულ გზაზე სულ გამარჯვებულს გევლოს.

მზია მალ...

ჯანსულ ჩარკვიანი, ჭაბუა ამირეჯიბი, ბელა ახმადულინა, ნოდარ დუმბაძე, ჯემალ ჭიჭინაძე

„რეკორდ-გინესის“ წიგნი

ღირსშესანიშნავი წიგნი გინესისა დაიბადა ინგლისში. ამბობენ, რომ 1951 წელს სერ ხიუ ბივერმა ირლანდიაში ნადირობისას ვერ მოკლა სწრაფი ფრინველი „ოქროსფერი რჟანკა“. თავის გამართლების მიზნით დაიწყო წიგნებში ძებნა, რათა დაედგინა ამ ფრინველის ფრენის სისწრაფე. ძებნა უშედეგო გამოდგა. პასუხი რომ გაეცა გაურკვეველ კითხვებზე, რაც მსჯელობის საგანი ხდებოდა 80 000 ლუდხანის, რომლებიც გაბნეულები იყვნენ როგორც ინგლისში, ასევე იორდანიაში, შექმნა წიგნი კითხვარი, სადაც მოთავსდებოდა ეს ინფორმაციები.

ამ საქმის სპონსორი გახდა ირლანდიის ლუდის მწარმოებელი ფირმა „არტურ გინესს, შვილი და კ“ წიგნის პირველი პუბლიკაცია მოხდა 1955 წლის 27 აგვისტოს ქალაქ ლონდონში. პირველ სურათზე, რომელიც აღებულია „გინესის წიგნიდან“ გახლავთ ქალბატონი რასტი ფილდი. იგი მოხვდა „გინესის წიგნში“, როგორც ყველაზე ტატუირებული ქალბატონი მსოფლიოში. მის სხეულზე ამოტვიფრულია 2500 სურათი და კომპოზიცია. ამ ხელოვნების ავტორი გახლავთ მისი მეუღლე, რომელიც სურათზე მის გვერდით იმყოფება. ისიც შეიძლება ჩაითვალოს რეკორდსმენად, რადგან განსაკუთრებული ძალისხმევა იყო საჭირო მიზნის მისაღწევად. საქმე იმაშია, რომ ამ საქმიანობას მხატვარმა მოანდომა 20 წელზე მეტი.

№ 2 სურათზე ორი ფანატი – მოტომრბოლელეი ჯონი და გრემგი რაისები არიან წარმოდგენილი. წიგნში მოხვდნენ როგორც ყველაზე დაბალი ტყუპი ძმები. მათი საერთო სიმაღლე სულ 173 სმ.

№ 3 სურათზე არიან ყველაზე მაღალი კრის გრინერი 229 სმ. სიმაღლის (ბრიტანეთი) და ჯონ როი, ყველაზე გრძელი ულვაშიანი მამაკაცი (ბრიტანეთი) 189 სმ. ერთხელ ტუალეტის მოწესრიგებისას შემთხვევით მან მოიჭრა ცალი ულვაში, რამაც გამოიწვია მეორე ულვაშის მოჭრაც. ამის შემდეგ რეკორდსმენი გახდა მაიკლ სოლომონსი, რომელიც გამოხატულია სურათ № 4.

ისტორიული ფოტო

1934 წელი. ხევსურეთი. სოფელი შატილი. შატილიონებს იმ დღეს სამი კაცი ესტუმრათ ბარიდან – კონსტანტინე გამსახურდია, პროფ. პაატა გუგუშვილი და დოც. გიორგი გამყრელიძე. ხევსურებთან საუბრის დროს უცებ მცირე წალაპარაკება მოუხდათ შატილელ წიქასა და კონსტანტინე გამსახურდიას. გაბრაზდა წიქა და დაიძრო ფრანგული. იქ მყოფთ მოითხოვეს, რათა ფარიკაობა ყველა წესის დაცვით ჩატარებულიყო, და ფერდობზე საყურებლად ჩამოსხდნენ. მებრძოლებმა შემოუარეს ნავარდით ურთიერთს, შეუძახეს. შეუტია წიქამ კონსტანტინეს და უყიელა,

– გამაგრდიო, ჯაბანო კახო!

ძველად ხევსურები ყველა ბარიელს კახს ეძახდნენ.

კონსტანტინეც ხმლით შეხვდა წიქას და დაიწყო ფარიკაობა; სწორედ ეს ეპიზოდი აღბეჭდა პაატა გუგუშვილმა ფოტოსურათზე, რომლის რეპროდუქციას აქვე ვაქვეყნებთ.

ფარიკაობის მერე წიქამ და კონსტანტინემ ძმობა შეჰფიცეს ერთიმეორეს „ფიც-ვერცხლი ჭამეს“.

ამ ამბავმა გამოხმაურება ჰპოვა „დიდოსტატის მარჯვენის“ ერთ ეპიზოდში. ამ წიგნის ოცდამეცამეტე თავში მოთხრობილია ამბავი გიორგი პირველის შეტაკებისა ფხოველ გოდერძი ქალუნდაურთან; აი ეს სტრიქონები:

„გირშელმა თავი აიღო, შენიშნა შორიდან: გიორგი და მწითური ფხოველი გაცხარებული ლანძღავდნენ ურთიერთს.

ერთბაშად წამოიჭრნენ და გაიძრეს ხმლები.

შემოუარეს ნავარდით ურთიერთს.

შეუძახეს. შეუტიეს და შეიბნენ ხმალდახმალ,

წამოცვივდნენ ფხოველები და წრე შეჰკრეს წაკიდებულთა გარშემო.

შეუტია და უყვირა ქალუნდაურმა:

გამაგრდიო, ჯაბანო კახო!

უკუიქცა გიორგი, ფარი იფარა, კვლავ შეუძახა და შეუტია მედგრად“.

შატილელი წიქა ასე თავისდაუნებურად დაეხმარა მწერალს უფრო პლასტიკურად გამოეკვეთა ქალუნდაურის პორტრეტი და შეტაკების სცენა. კ. გამსახურდია სწორედ იმ ხანებში მუშაობდა „დიდოსტატის მარჯვენაზე“.

გ. ელანიძე.

ტკივილიანი ტკივილი

ძალიან პატარა იყო, უსუსური, საკუთარი მოკრძალება ისე აფრთხობდა, ხმამაღლა სიტყვის თქმის ეშინოდა, არადა, ირგვლივ ძალიან, ძალიან ბევრი ბოროტება დააბიჯებდა. ზოგი მალვით, ზოგი აშკარად, ზოგი თვალთმაქცურად, ზოგიც მოტყუებით, როცა ძალიან უჭირდა ამის ატანა და გაძლება მისი სამუშაო ოთახის ფანჯრას მოადგებოდა. იქ კი მთის წვერზე ეულად ამოსული ყაყაჩო ყელს მოუღერებდა და ტკივილიც ნელდებოდა. დაბლა ქუჩა იყო ხმაურიანი, ქოთქოთა. აქოჩრილი – აწეწილი, სადაც მოურიდებლად კლავდნენ, ატყუებდნენ, ღალატობდნენ ერთმანეთს ადამის მოდგმანი. სადაც ძმას ძმის ტკივილი არ სტკიოდა, შვილს დედის, სადაც იყო ბრძოლა არსებობისათვის, გადარჩენისათვის და ამის მისაღწევად უსასტიკეს მეთოდსაც კი არ ერიდებოდნენ.

ძალიან პატარა იყო, მაგრამ კეთილი, წმინდა, საკურთხეველზე დანთებული სანთელივით უბიწო და ალალმართალი. ხანდახან მისი სიკეთე განქიქებისა და დაცინვის საგანი ხდებოდა, განსაკუთრებით მაშინ, როცა პირველი გარბოდა გაჭირვებულის საშველად, წაქცეულის ფეხზე წამოსაყენებლად, ავადმყოფთან საექიმოდ, თავგზააბნეულთან გზის მაჩვენებლად. ეს სიცილიც ასატანი და მოსათმენი იყო, რადგან განცდა იმისა, ვიღაცას სჭირდებოდა, ვიღაცას იმედის ნაპერწკალს უღვივებდა, ყველაფერზე მაღლა იდგა. არასდროს უცდია სხვისთვის ტკივილის მიყენება, სამაგიეროს გადახდა, არც გაკეთებული სიკეთის სანაცვლო შედეგს დაელოდებოდა. უბრალოდ პატარა და უსუსური იყო და სტკიოდა, რომ მარტო იყო ამ ცოდვილ დედამიწაზე, მარტო თავისი ხასიათი და სულით, ბუნებით და მრწამსით და ეს წვეთი იყო იმ დიდ მორევში, გარშემო ბოროტების, ღვარძლის სახით რომ ტრიალებდა, დრო გადიოდა. ყოფნა და ყოფიერება უამრავთათვის აუტანელი და გაუსაძლისი ხდებოდა. ტკივილი მატულობდა. რადგან ინგრეოდა, იხრწნებოდა ყველაზე მთავარი, წმინდა და სანუკვარი ურთიერთპატივისცემა, დანდობა, შენდობა და სიყვარული. უფლის პატივისცემასთან ერთად საკუთარი მესადმი პატივიც და ღირსებაც იბილწებოდა. ფსიქიურად მოშლილი ადამიანები ვერც საკუთარ პრობლემებს ჭრიდნენ და ერის მომავლისაც აცლიდნენ ჯანმრთელ საძირკველს.

დანგრეული ოჯახები, დაობლებული შვილები, კერას მოწყვეტილი ათასობით გადმოხვეწილი თანამოძმენი, ხელგაშლილი მათხოვრები, მაწანწალა კევილეჭია გოგო-ბიჭები, საკუთარი სხეულით მოვაჭრე 13-14 წლის გოგონები, სამუშაოს მაძიებელი, ლუკმაპურის საშოვარზე გამოსული დიდი თუ პატარა, სხვადასხვა სექტების ზეგავლენის ქვეშ მოქცეული მრევლი და უცხოეთისკენ მომზირალი ერი – სტკიოდა პატარას ეს ტკივილი. იმდენად სტკიოდა, ხანდახან მისი თვალებიდან მოდენილ ცრემლებს ბოლო არ უჩანდა მაგრამ, იმედი აფხიზლებდა, ძალას მატებდა, აცოცხლებდა, რომელიც ყელმოღერებულ ყაყაჩოსავით მისი სულის მწვერვალზე ბუდობდა და არ კლავდა, არ შორდებოდა, არ ტოვებდა ის მის ტკივილიან ტკივილს ასატანს, მოსათმენს და გასაძლისს ხდიდა.

იყო პატარა, უსუსური, მაგრამ წმინდა და ძლიერი.

მაია მოსიძე.

მონოლოგი

ყველა მდინარე ჩემი ცრემლის ნაკადით ცოცხლობს. ზღვის სილაჟვარდე შეუცნობელი ხასიათია ჩემი არსების. სიმლაშე მისი – უკუღმართი არსებობის სიდუხჭირე და სიფერმკრთალე თვით ის ფაფუკი ღრუბელიც კი, ცას რომ აჰკვრია, ჩემი ცრემლებით აწვიმებს მიწას.

თუკი ღიმილი გამიკრთება მოულოდნელად, მსუსხავ ეკლებში მიმალული მგონია ვარდი. ღვთიურ ბაღში რომ აღმოცენდება თამამი ყლორტი, ისიც კი ჩემი ტირილია და ჩემი დარდი. ფხვიერ მიწაში ფესვებს გაიდგამს და ალხევდება კარიბჭე ტაძრის, ის ხე ლამაზი სიყვარულია და ანგელოზი ჩემი ფრთებით მფრინავი ცაში.

მზე სიყვარულით განათბობი გულია ჩემი. მიწის ტირილი – ავადმყოფი ფილტვების სუნთქვა. ცივი გრიგალი – სევდიანი სიმღერა გლოვის და ბობოქარი ოკეანე – უგუნურობა.

არარაობას არასოდეს ფლობს მატიანე, რომ ჩემი ხსოვნა გადაიქცეს მარტივ ცხონებად. მერე ნაყოფი კურთხეული, როგორც ნექტარი, მწყურვალ ბაგეზე აღიბეჭდა ჩემს ტკბილ ამბორად.

მე გარდაცვლილი ვარ როგორც ლექსი, ბნელ ეპოქაში მიცხოვრია ცოდვილ ქმნილებად. უსინათლობამ გვირგვინით რომ შემოსა სიტყვა, მის ნაკაწრებში ჩემი სისხლი მოსდინდა ლოცვად ის ლოცვა ჩემი რწმენა იყო, ჩემი იმედი, ტანჯვა – ტკივილი, ჯვარს ნაცვამი უფალი ჩემი. მე დანაკარგად დავიბადე და გავიზარდე, რომ არსებობით მეზეიმა სიმართლე ძველი.

მიზანი ყლორტის აღმოცენების – ნეტარებაა. ფხვიერ მიწაში ფესვმაგარი საგალობელი. კურთხეულ ნაყოფს შიგნით ჩემი ცრემლები უდუღს და დანაწმენდი მოგონების არის სათქმელი.

თიხაში ნადგომ – ნალოცევის ნაქადნურები ისევ თიხა შეიქმნება შემოქმედის ხელით ნათალი, მერე ყინული დაიწყობს ლღობას და მდინარეში მიედინება, როგორც ჩემი თვალებიდან ცრემლთა ნაკადი.

ეს ყველაფერი სიყვარულია ჩემი ნეტარი, მთელი სამყარო ტკივილია, მწარე ტირილი. მე თუ სიცოცხლე მინახია, არ მიჩემნია, ჩემად არასდროს მინატრია ნატვრა დიადი.

ნისლი თანდათან იპყრობს გარემოს

რა იყო ჩემი?

რა არის ჩემი?

ჩემია რწმენა, ლოცვაა ჩემი და უფერული ინტერესი ჩუმი მომავლის.

ჩიტი რომ ტოტზე ჩამოჯდება და იგალობებს, ის სიმღერაა ჩემი ძველი საიდუმლოსი, მეც რომ მაოცებს – დაკარგული მახსოვრობაა პირველი ყოფის და ჩაბერილი სალამური – მისი ღაღადი.

კლდეს მოწყვეტილი, ჩანთქეული ჩანჩქერი ცრემლის, დამალული ნაღველია ამაყი სულის, სავალს ალმავალს რომ დასდგომია ყალბი ტაატით. ეს ტაატი მიმოქცევაა ჩემი ძარღვების, სისხლს რომ აჩქარებს და ახლობლად გაგიხდის უცხოს. მგოსანს მგოსანი თუ შეიცნობს, როგორც მგალობელს, თორემ ეშმაკი უგრძნობ ნაცრად გააქიაქებს და ნიჭი ფართო ჩანელდება, როგორც ყლორტები ჩემს ცრემლებზე მონატრებული, მზით ნაკვები ბოროტი გვალვის რომ გახდება მონა – მორჩილი.

ეს ყველაფერი ჩემგან მოდის და ჩემში სახლობს, ალბათ სიკვდილიც არ არსებობს უცხო და შორი. ის ხომ სიცოცხლის განუყრელი სინამდვილეა, გარდაცვალების რეალობის ტოლი და სწორი.

.... და თუ ყოველი, რაც ჩემში სახლობს და ჩემი არის ნასაკუთრალი, სიკვდილს შეუხსნის ჩემი ფრთების შემორკინულ, ღვთიურ ვარსკვლავეთს, თიხის ნალექი, დანაწმენდი, ჯამს აღალადებს მარჯვენა ხელში: „იყოს კაცის შესანდობარი, რომელიც იყო და ამ სიტყვებს წერდა ოდესღაც, და დაბნეული კითხულობდა: „რა არის ჩემი?“

1994 წლის ოქტომბერი.

მ.დვალი.

სურათი – „სასაფლაოზე“

ხავსიანი საფლავის ქვა
ისე უხმოდ
მგლოვიარედ
დგას მიჩენილ ადგილას,
რაზე ფიქრობს
გულდახშული
ვერვინ იტყვის ადვილად.
იქვე ნახავთ
ახალგაზრდა,
მთვარისპირა გოგოს,
შაოსანი
ცრემლდამშრალი,
ყოველ დილით გლოვობს.
ეს სურათი ალბათ რამდენ
საიდუმლოს იტევს
დრო კი მიდის,
წამი წამს და
წუთი წუთებს მისდევს
ქალი ზის და დროს გაფრენილ
მოგონებებს უთმობს
მისი გული
სევდიანი
ძველ სიყვარულს უხმობს
ხავსიანი ბებერი ქვა
მწარე ნაღველს ისმენს
გულდახშული ალბათ რამდენ
საიდუმლოს იტევს.

მ.დვალი

ეს საინტერესოა

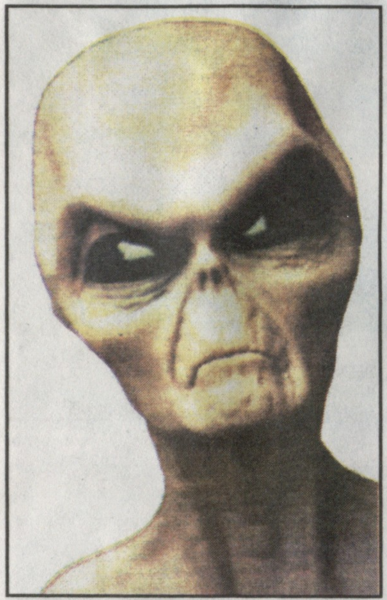

ამირანი — თავშესაფარი "მფრინავი ხალხისთვის"

ცენტრალური ბრაზილია მდიდარია არქეოლოგიური ნაშთებით. ძველ, დანგრეულ შტატ მატუ-გროსუში, რომელიც დაფარული იყო ხელუხლებელი ტყეებით, არქეოლოგებმა აღმოაჩინეს ნაწერები უცნობ ენაზე, აქვე იყო აღმოჩენილი მრავალრიცხოვანი, უცნაური მფრინავი აპარატები და გაუგებარი ტექნიკის მოწყობილობანი. 1957 წელს ამაზონკის ჯუნგლებში მვლევარებმა აღმოაჩინეს ფანტასტიკური „რუინები", რომლის შუაგულში მაღლდებოდნენ არაჩვეულებრივი მონუმენტები. ქვის პლიტებზე, კაცის გამოსახულებით შლემში, მიმათითებელი ცაზე, ამოჭრილი იყო წარწერები უცნობ ენაზე. ადგილობრივი ინდიელების შთამომავლობის ლეგენდები ამტკიცებენ, რომ ძველად მათ ნახეს „ცის ხალხი", რომლებიც ცეცხლის პარაშუტით მოფრინავდნენ დედამიწაზე.

საიდუმლო „პირამიდის ტექსტები"

ძველეგვიპტურ „პირამიდის ტექსტებში", რომელიც მესამე ათასწლეულს ეხება ჩვენს ერამდე, წერია: „მეფე — ეს არის ალი, მფრინავი ქარის წინ ცისა და მიწის კიდეზე... მეფე მოგზაურობს ჰაერში და მიწას ლახავს... მან იცის გზა, რომლითაც შეიძლება ცაში ასვლა. „პირამიდის ტექსტებში" ხშირად არის ნახსენები რკინის თეფშები, რკინის ტრონები, რკინის სკიპტრები, მოელვარე ცეცხლი და რკინის ტანსაცმელიც კი — ფარაონის საკუთრება და ყველაფერი, მიუხედავად იმისა, რომ ძველ ეგვიპტეში პრაქტიკულად რკინა იშვიათ მეტალს წარმოადგენდა.

უცხოპლანეტელთა ნიშანი

გათხრების დროს მესოპოტამიაში მცოდნეებმა აღმოაჩინეს არაჩვეულებრივი ნიშანი ფრენის გამოსახულებით მიწასა და მარსს შორის. მიწა ნიშანზე გამოსახულია შვიდი რკალით, მარსი — ექვსკონჯიანი ვარსკვლავით. მათ შორის მდებარეობს ფრთოსანი დისკი, გეზისმომცემი ორი დაშორებული პლანეტისა. ნიშანზე აგრეთვე გამოსახულია ორი „ღმერთი", მშვიდობიანად მოსაუბრე ერთმანეთთან. ამ შუმერული ნიშნის ხნოვანება 6 ათასი წლით ფასდება.

ძველეგვიპტური ვერტმფრენები?

ძველეგვიპტურ ხრამებში აბიტოსის ნაგებობაში, იეროგლიფებით დაფარულ კედელზე მკვლევარებმა აღმოაჩინეს ხშირად გამეორებული ნიშანი-გამოსახულება სავსებით თანამედროვე ვერტმფრენისა და ეს მაშინ, როცა სამარხის წლები 5000-ს აღწევს! გამოსახულება იპოვეს სრულიად შემთხვევით: მოწყვეტილი ნაგლეჯი მოპირკეთებული პლიტისა, ძველეგვიპტური იეროგლიფებით დაფარული, დაფარა უფრო სქელმა ფენამ, რაზეც იყო გამოსახული ვერტმფრენის გამოსახულება. ყოველივე ეს საკვირველია, მაგრამ ამ შემთხვევის შემდეგ ეგვიპტის სამეფომ აკრძალა აბიდოსის ხრამში შესვლა როგორც ტურისტებისათვის, ასევე უცხოელი მკვლევარებისთვისაც.

№404 ТИФЛИС, ВОСКРЕСЕНЬЕ, 6-ГО АВГУСТА 1922 ГОДА

...чительный
Симфонический Концерт
под управлением С. А. Столермана
при участии А. Тер-Давидьян и В. ...
Цены общедоступные. Во избежание очередей, дирекция просит покупать билеты заранее. 1—1

Разве мог Шекспир предполагать...

Это было в начале века. В Америке, в одном из престижных театров шел "Отелло". Роль Яго играл знаменитый по тем временам артист. В первом ряду сидел молодой офицер. В один из кульминационных моментов он вдруг вскочил с места, выхватил револьвер и застрелил Яго. Зрители в зале и артисты на сцене оцепенели. Потом, словно очнувшись и поняв, что он "сотворил", молодой офицер тут-же застрелился. Их похоронили рядом и на общем могильном камне высекли следующие слова: "Самому лучшему актеру и самому чуткому зрителю". Так трагически закончилось это представление. История больше не помнит аналогичного случая.

Неосторожность

Этой истории более 80 лет. Действие происходило все в той же Америке. Здесь гастролировала знаменитая дрессировщица удавов - Саламбо. Их у нее было несколько, и они демонстрировали все, чему их научила дрессировщица. Гвоздем программы был ее любимец, очень большой удав по кличке Кэй. По ее команде он обвивал ее вокруг и она оказывалась вся в кольцах этого удава. На ней было платье, словно из чешуи змей, а на груди огромная брошь с многочисленными крупными брильянтами. И вот когда начался этот уникальный номер, как потом выяснили служители, она впохыхах плохо пристегнула брошь и острая игла защелки вонзилась в удава и чем больше он обвивал ее, тем больнее становилось ему.

Боль прошла по всему удаву и он встал все сильнее и сильнее сжимать кольца и в конце концов задушил ее, смяв все тело. Так погибла по собственной неосторожности знаменитая дрессировщица удавов Саламбо.

НЕ ТРЕБУЮ НАГРАДЫ!

Во времена Римской империи, также как и сейчас, существовали различные развлечения. В одном из "Амфитеатров" давал представление дрессировщица самых кровожадных тигров. На арене была установлена очень сильная, из толстых прутьев клетка, закрытая также и сверху. В центральной ложе, почти нависающей над клеткой сидела очаровательная красавица, дочь знаменитого римлянина. Вокруг нее, как рой пчел, вились молодые люди, претендующие на руку ис сердце девушки. Но она все выбирала и они надеялись на ее благосклонность. В это время на арену выбежали шесть красавцев тигров. Дрессировщик задерживался. И вдруг девушка уронила перчатку, которая упала прямо в клетку к тиграм. Она повернулась к молодым людям и произнесла с улыбкой. "Кто достанет мою перчатку, за того я выйду замуж". Молодые люди молча, словно онемев, не могли даже тронуться с места. Лишь один из них смертельно побледнел, и, посторев на нее, быстро сбежал вниз, открыл засов и... вошел в клетку. Тигры от такой "наглости" замерли, не двигаясь с места. Подняв перчатку, он вышел из клетки, закрыл засов и снова вбежал по лестнице вверх в ложу.; Девушка, с очаровательной улыбкой встала с кресла и направилась к нему. Лицо молодого человека было все также бледным. Он швырнул перчатку в лицо девушки и сказал фразу, ставшую потом афоризмом: "Не требую награды"...

ОЛЕГ ТИНИКАШВИЛИ

ან-ლოგიკები

ერთი შვილი ღობეს ჩხირი, ორი შვილი — ვითომ შვილი,
სამი შვილი — ტრიო, ოთხი შვილი — „ოთხი გია".

***

თუ მწყერი ხეზე არ შეჯდა, ნუ ესვრით, სანამ მის გვარს არ გაიგებთ.

***

თავზე მაღლა რომ ახტეთ ამისათვის საჭიროა თავი.

***

თევზი რომ ბოლოდან დაიჭიროთ, ამისათვის თავზა უნდა აუბნიოთ.

***

მთა და ბარის გასასწორებლად გამოიყენეთ ცომის გასაბრტყელებელი.

***

პურ-მარილს ნურც ფეხს ამოჰკრავ, ნურც გაექცევით, განსაკუთრებით ქელეხებში და ქორწილებში.

თ. ჟანიძე

— ქალბატონო, დიდი სურათი გნებავთ თუ პატარა?
— პატარა.
— მაშინ არ გაიღიმოთ.

— გუშინ მიხო ხავსე ქვევრში ჩავარდა.
— მერე დაიხრჩო?
— რას ამბობ, ორჯერ ამოყო თავი და „ზაკუსკა" მოითხოვა.

ნახ. მურაზ მუდაძე

შეფუთუბანი
№9(21)
ყოველთვიური

გაზეთი აიწყო და დაკაბადონდა გამომცემლობა „გლობალ-პრინტში"
დაიბეჭდა გამომცემლობა „კოლორში"
გამოდის საზოგადოებრივ საწყისზე

რედაქცია პასუხს არ აგებს გამოქვეყნებული მასალების შინაარსზე. ავტორები თავად აგებენ პასუხს ფაქტების, ციფრებისა თუ ციტატების სიზუსტეზე

დამფუძნებელი: ვაჟა სალუქვაძე — საზოგადოებისა და სარედაქციო საბჭოს თავმჯდომარე, გამომცემელი.

საბჭოს წევრები: ჭაბუა ამირეჯიბი, ნანული ბარათაშვილი, გურამ გვეტაძე, ვანო ზაზაშვილი, ნოდარ ზედელაშვილი, ჯემალ კვანტალიანი, ჯემალ მიქელაძე, ილია ტაბალუა, მიხეილ ქვლივიძე.
სტილისტ-კორექტორი: დონარა ბერიძე

მოამზადა და გამოუშვა რედაქტორმა ვაჟა სალუქვაძემ. თბილისი 380064, მიხეილ წინამძღვრიშვილის ქუჩა, №114. ტელ.: 95-45-90.